

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра цифрових комунікацій та інформаційних технологій

ДИПЛОМНА РОБОТА

бакалавра

на тему:

РЕАБІЛІТАЦІЙНА ФУНКЦІЯ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ: НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Виконала:

здобувач 4 курсу першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
денної форми навчання
спеціальності 029 Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа
Руссу Д. В.

Науковий керівник: д. пед. н., проф.
Соляник А.А.

Рецензент: Куніч О.П., завідувачка
відділу

науково-методичної роботи
Харківської державної наукової
бібліотеки бібліотеки ім. В.Г. Короленка

Харків - 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК	
1.1. Поняття реабілітації та її різновиди.....	6
1.2. Сучасні тенденції розвитку реабілітаційної функції публічних бібліотеках.....	9
1.3. Чинники, що обмежують реалізацію реабілітаційної діяльності публічних бібліотек.....	11
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК КРАЇНИ	
2.1. Інклюзивна бібліотечна реабілітація: методологія дослідження програм та послуг.....	13
2.2. Роль бібліотек у процесі реабілітації користувачів: аналіз та співпраця.....	20
2.3. Впливові фактори та виклики у реабілітаційній діяльності бібліотек.....	30
2.4. Критерії оцінки ефективності реабілітаційних програм бібліотек.....	36
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК	
3.1. Підвищення доступності та розширення спектру послуг публічних бібліотек для осіб з інвалідністю.....	44
3.2. Розвиток партнерства з іншими організаціями для реалізації реабілітаційних проєктів.....	49
3.3. Залучення додаткових ресурсів для підтримки реабілітаційної діяльності...	52
3.4. Перспективи розвитку реабілітаційної функції публічних бібліотек.....	56
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному суспільстві публічні бібліотеки виконують ключову роль у соціальному житті, зокрема в процесах реабілітації різних верств населення. Актуальність теми реабілітаційної функції бібліотек України є надзвичайно високою, адже вона охоплює не лише культурні, а й соціальні аспекти, які сприяють розвитку місцевих громад.

Значущість даної теми полягає в тому, що публічні бібліотеки можуть стати важливими осередками підтримки для тих, хто потребує реабілітації, зокрема для людей з інвалідністю, ветеранів війни, а також для тих, хто пережив травматичні ситуації. В умовах сучасних соціальних викликів бібліотеки здатні надати доступ до інформації, ресурсів та соціальних послуг, які сприяють скорішій інтеграції цих осіб у суспільство.

Мета дослідження — визначити сутність та особливості реалізації реабілітаційної функції публічних бібліотек України, можливості їх впливу на соціальну адаптацію вразливих груп населення.

Завдання дослідження:

- встановити стан розробленості досліджуваної проблеми;
- виявити сутність та напрями реабілітаційної діяльності публічних бібліотек;
- встановити умови та чинники ефективної реалізації реабілітаційної функції публічних бібліотек;
- охарактеризувати сучасний стан та визначити напрями вдосконалення реабілітаційної діяльності публічних бібліотек України.

Об'єкт дослідження: реабілітаційна функція публічних бібліотек України.

Предмет дослідження: ефективність реабілітаційних програм, які реалізуються публічними бібліотеками України щодо допомоги різним категоріям населення.

Методологія дослідження охоплює комплекс теоретичних та емпіричних підходів і методів, зокрема системний, соціокультурний, опитування користувачів бібліотек, а також вивчення практичних кейсів реалізації реабілітаційних програм у бібліотечній сфері.

Наукова новизна дослідження полягає в систематизації та аналізі існуючих реабілітаційних практик публічних бібліотек в Україні, а також у виявленні нових підходів до їх реалізації, які підвищують ефективність реабілітаційного впливу.

Практичне значення дослідження полягає в можливості впровадження рекомендацій щодо покращення реабілітаційних програм у бібліотеках, що сприятиме підвищенню їх соціальної значущості та ефективності в роботі з різними категоріями населення.

Аналіз публікацій фахівців, присвячених вивченню соціальної ролі публічних бібліотек дозволив встановити стан розробленості проблеми, виявити лакуни в її вивченні. Теоретичні засади розвитку реабілітаційної функції публічних бібліотек розробляли такі українські бібліотекознавці як Н. Аксьонова [1], Л. Борисенко [3], О. Вдовіна [5], О. Желай [16], Є. Забіянов та Д. Антонюк [17], Д. Захарченко [19], Т. Миськевич [1], Н. Коржик [16], Н. Тюркеджи та О. Мар'їна [44] та ін. Цінний практичний досвід реалізації реабілітаційної функції бібліотек розкривали в своїх публікаціях такі фахівці, як: Н. Крисько [28], Т. Серебреннікова [40], Л. Слободян [41] В. Тюска [43] та ін.

Методичні поради щодо ефективної реалізації реабілітаційної діяльності бібліотек розробляли заступник директора Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого Н. Розколупа [39], методист Житомирської ОУНБ ім. О. Ольжича О. Костюченко [27], головний бібліотекар Кіровоградської ОУНБ Охріменко М. [33], методист Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка О. Шурубенко [48], головний методист Рівненської ОУНБ М. Лапшина [29]. Вивчення напрацювань провідних бібліотек України дозволяє стверджувати,

що більшість з них суттєво активізували під час війни свою реабілітаційну функцію та накопичили багатий досвід з усіх напрямів її реалізації.

Проте в Україні наразі бракує комплексних досліджень щодо реабілітаційної ролі публічних бібліотек, які аналізують соціальні, інклюзивні, освітні та психологічні аспекти бібліотечної діяльності, створюють важливу теоретичну основу для усвідомлення потенціалу бібліотек у процесі реабілітації. Наступні дослідження мають зосередитися на вивченні конкретних практик, розробці методологічних підходів та визначенні місця публічних бібліотек у системі реабілітаційних послуг в Україні.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК

1.1. Поняття реабілітації та її різновиди

Реабілітація — це сукупність дій, спрямованих на відновлення втрачених функцій особи, які постраждали внаслідок травм, хвороб або інших негативних обставин. Вона охоплює різні сфери, такі як фізичний, психологічний та соціальний рівні. Головною метою реабілітації є повернення людини до активного життя та її інтеграція в суспільство.

Види реабілітації:

- Медична реабілітація: Включає фізіотерапію, лікувальну фізкультуру та інші медичні процедури, які сприяють відновленню фізичних функцій пацієнтів.
- Соціальна реабілітація: Спрямована на відновлення соціальних зв'язків та інтеграцію особи в суспільство. Це може включати програми підтримки, навчання та розвиток соціальних навичок.
- Терапія для осіб, які пережили травми або мають психічні розлади. Вона допомагає відновити емоційний стан та адаптуватися до життя.
- Фізична реабілітація: Зосереджена на відновленні фізичних можливостей, включаючи рухову активність та силу. Це особливо важливо для людей, які перенесли операції або мають обмеження в русі.

В Україні існують певні труднощі в організації реабілітації, особливо для ветеранів та внутрішньопереміщених осіб, які постраждали від війни. Наразі державна психологічна підтримка для ветеранів ЗСУ потребує суттєвого вдосконалення, адже система повноцінної психологічної реабілітації ще не налагоджена. Важливо також поширити інформацію про безкоштовні реабілітаційні послуги, доступні в умовах воєнного стану, що підкреслює необхідність забезпечення доступу до цих послуг для всіх верств населення. Реабілітація є ключовим етапом у відновленні якості життя та функціонування

особи, і її успішність залежить від комплексного підходу, що охоплює медичні, психологічні та соціальні аспекти.

Публічні бібліотеки відіграють ключову роль у реабілітації, пропонуючи багатий арсенал послуг та ресурсів, які допомагають людям відновити своє життя. Ось кілька важливих аспектів їхньої діяльності:

1. **Доступ до знань:** Бібліотеки відкривають двері до безмежного світу інформації, надаючи різноманітні ресурси, які можуть стати в нагоді тим, хто проходить реабілітацію. Це можуть бути книги, статті, електронні матеріали, що охоплюють теми здоров'я, психології, соціальної адаптації та багато інших важливих питань.

2. **Соціальна підтримка:** Бібліотеки створюють дружню атмосферу для спілкування, де люди можуть зустрічатися, обмінюватися досвідом та підтримувати один одного. Це особливо важливо для тих, хто пережив травми або має обмеження, адже соціальна підтримка є невід'ємною частиною реабілітаційного процесу.

3. **Освітні ініціативи:** Бібліотеки організують різноманітні освітні програми, такі як тренінги, семінари та майстер-класи, які допомагають людям здобувати нові навички та знання. Це може включати курси, що сприяють розвитку творчих здібностей, що, в свою чергу, позитивно впливає на психологічне відновлення.

4. **Бібліотерапія:** Цей підхід використовує силу літератури як засіб для психологічної корекції та емоційної підтримки. Бібліотерапія може стати надійним помічником у подоланні емоційних труднощів, покращуючи загальний стан і сприяючи особистісному зростанню.

Напрями реалізації реабілітаційної функції публічних бібліотек в процесі обслуговування користувачів:

- Доступ до ресурсів: Публічні бібліотеки надають доступ до безлічі ресурсів, таких як книги, журнали, фільми, аудіокниги, бази даних та багато іншого. Ці ресурси допомагають людям отримувати нові знання, розвивати навички та залишатися на зв'язку зі світом.

- Культурні ініціативи: Бібліотеки стають осередками культурного життя, організовуючи події, які сприяють розвитку громади та залученню людей до активної участі. Це можуть бути виставки, лекції, кінопокази та інші заходи, які допомагають кожному відчувати себе частиною великої спільноти.

- Співпраця з установами: Бібліотеки мають можливість об'єднувати зусилля з медичними закладами, соціальними службами та іншими організаціями, щоб надати всебічну підтримку людям, які проходять реабілітацію. Це може включати спільні програми, які поєднують медичні та соціальні аспекти відновлення.

- Програми та послуги для відновлення: Бібліотеки часто пропонують різноманітні програми та послуги для тих, хто потребує реабілітації. Це можуть бути читальні групи для людей з порушеннями слуху або зору, курси мовної реабілітації для тих, хто має афазію чи інші мовні труднощі, а також спеціальні програми для ветеранів та осіб з психічними розладами.

- Психологічна та емоційна підтримка: Бібліотеки можуть стати затишним простором, де люди можуть зустрічатися, обмінюватися думками та ділитися своїми переживаннями. Це особливо важливо для тих, хто пережив травми або стикається з психологічними труднощами. Бібліотекарі можуть надати необхідну підтримку через дружні бесіди, консультації та рекомендації до спеціалізованих служб.

- Соціальна інтеграція: Публічні бібліотеки можуть стати платформою для зустрічей людей з різних соціальних та етнічних груп, де вони можуть взаємодіяти та відчувати себе частиною єдиної спільноти. Це особливо актуально для тих, хто відчуває себе ізольованим або відокремленим від суспільства. Бібліотеки можуть організовувати різноманітні заходи, що сприяють соціальній інтеграції та спілкуванню.

- Доступ до послуг для людей з обмеженими можливостями: Публічні бібліотеки прагнуть забезпечити доступність та інклюзивність для всіх, зокрема для людей з обмеженими можливостями. Це може включати адаптовані комп'ютерні програми, аудіокниги для тих, хто має проблеми із зором, книги

для мовної реабілітації та багато іншого. Бібліотеки також можуть мати спеціально підготовлений персонал, готовий допомогти людям з обмеженими можливостями користуватися бібліотечними ресурсами.

- Підтримка освіти та навчання: Публічні бібліотеки часто пропонують безліч навчальних та освітніх ресурсів для тих, хто потребує додаткової допомоги у здобутті знань. Це може включати зони для самостійного навчання, різноманітні курси та майстер-класи, а також консультації від вчителів чи бібліотекарів з конкретних предметів або навичок.

Публічні бібліотеки виконують надзвичайно важливу функцію в процесі реабілітації, надаючи людям доступ до ресурсів, програм та послуг, які сприяють їхньому фізичному, психологічному та емоційному відновленню. Вони стають справжніми осередками підтримки для людей усіх вікових категорій, допомагаючи зміцнити їхню психологічну та емоційну стійкість, сприяючи соціальній інтеграції та забезпечуючи доступність для осіб з інвалідністю.

Отже, публічні бібліотеки відіграють ключову роль у реабілітації різних груп населення, пропонуючи їм різноманітні послуги та ресурси для підтримки їхнього фізичного, психологічного та соціального добробуту.

1.2 Сучасні тенденції розвитку реабілітаційної функції у бібліотеках

Публічні бібліотеки активно реагують на виклики суспільства, зокрема у сфері реабілітації своїх користувачів. Вони перетворюються на важливі соціокультурні осередки, які пропонують широкий спектр послуг для підтримки людей, що потребують допомоги. Ось кілька основних напрямків, які визначають еволюцію реабілітаційної функції бібліотек:

1. Співпраця з соціальними службами. Бібліотеки все частіше об'єднують зусилля із соціальними службами та організаціями, що займаються реабілітацією. Це дозволяє їм надавати всебічну підтримку, включаючи

психологічну допомогу, освітні програми та соціальні заходи, які сприяють більш ефективній інтеграції користувачів у суспільство.

2. *Програми для людей з інвалідністю.* Бібліотеки реалізують спеціалізовані програми для осіб з інвалідністю, які включають адаптовані матеріали, доступ до сучасних технологій та інклюзивні заходи. Це створює комфортне середовище для навчання та соціалізації.

3. *Впровадження новітніх технологій.* Сучасні бібліотеки активно використовують новітні технології, такі як віртуальна реальність та онлайн-платформи, для проведення реабілітаційних заходів. Це дозволяє користувачам отримувати доступ до ресурсів і програм, не виходячи з дому, що є особливо важливим для тих, хто має обмежену мобільність.

4. *Підтримка психічного благополуччя.* Бібліотеки дедалі більше зосереджуються на аспектах психічного благополуччя, пропонуючи програми, які допомагають користувачам долати стрес, тривогу та інші емоційні виклики. Це можуть бути групи підтримки, семінари та інформаційні ресурси.

5. *Культурні та освітні проекти.* Бібліотеки організують культурні події, які сприяють соціалізації та розвитку творчих здібностей користувачів. Це можуть бути виставки, лекції, майстер-класи та інші активності, що допомагають людям відчувати себе частиною громади.

6. *Підвищення доступності ресурсів.* Сучасні бібліотеки активно працюють над тим, щоб зробити свої ресурси доступними для всіх категорій користувачів. Це включає впровадження безбар'єрного доступу, адаптацію матеріалів для людей з обмеженими можливостями, а також використання технологій, які спрощують доступ до інформації.

7. *Співпраця з громадами.* Бібліотеки все більше залучаються до співпраці з місцевими громадами, організуючи спільні проекти та ініціативи. Це може включати проведення соціальних кампаній, волонтерських програм або заходів, спрямованих на підвищення обізнаності про проблеми реабілітації.

8. *Використання медіа та комунікаційних платформ.* Бібліотеки активно застосовують соціальні мережі та інші комунікаційні платформи для

популяризації своїх програм і послуг. Це дозволяє залучати нових користувачів, інформувати про заходи та створювати онлайн-спільноти для підтримки та обміну досвідом.

9. Підтримка творчого самовираження. Сучасні бібліотеки все більше стають осередками для підтримки творчих ідей, створюючи простір для художників, письменників та інших креативних особистостей. Це може включати в себе організацію виставок, літературних вечорів або майстер-класів, які стимулюють самовираження та розвиток творчих талантів.

10. Оцінка результативності програм. Сучасні бібліотеки починають впроваджувати системи для оцінки результативності своїх програм і послуг. Це дозволяє їм аналізувати вплив реабілітаційних ініціатив на користувачів і вносити зміни для покращення якості обслуговування.

Сучасні тенденції розвитку реабілітаційної функції в бібліотеках свідчать про їхню адаптацію до потреб суспільства та прагнення стати важливими центрами підтримки для всіх категорій користувачів. Бібліотеки не лише надають інформацію, але й активно сприяють соціальному, емоційному та культурному розвитку своїх відвідувачів.

1.3 Чинники, що обмежують реабілітаційну діяльність публічних бібліотек

Фінансування виступає одним із ключових бар'єрів, з якими стикаються публічні бібліотеки в Україні. Багато з них не мають достатніх ресурсів для реалізації програм, що підтримують реабілітацію осіб з обмеженими можливостями або тих, хто пережив травми. Це обмежує їхню здатність організовувати заходи, які можуть бути корисними для цих категорій населення.

Проблеми з інфраструктурою також відіграють важливу роль. Багато бібліотек не обладнані для забезпечення доступу осіб з обмеженими можливостями, що ускладнює їхню участь у реабілітаційних програмах. Це може включати відсутність пандусів, спеціальних комп'ютерних станцій або

адаптованих приміщень. Є проблеми з підготовленістю персоналу до спілкування з особами, що мають інвалідність або психічні травми, томк необхідна системне підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів в цьому напрямку.

Попри ці виклики, публічні бібліотеки мають великий потенціал для розширення своєї реабілітаційної діяльності. Співпраця з соціальними службами та медичними установами може стати вирішальним фактором у створенні комплексних програм реабілітації. Це дозволить бібліотекам не лише надавати інформаційні ресурси, а й організовувати практичну допомогу для тих, хто її потребує.

Крім того, бібліотеки можуть стати осередками для проведення освітніх програм та тренінгів, які допомагають людям адаптуватися до нових життєвих умов. Це може включати курси комп'ютерної грамотності, психологічну підтримку та інші види навчання, що сприяють соціалізації та інтеграції в суспільство.

Публічні бібліотеки в Україні здатні виконувати важливу реабілітаційну роль, проте для цього потрібно подолати наявні перешкоди, зокрема фінансові труднощі та проблеми з інфраструктурою. Співпраця з різними організаціями та впровадження нових програм можуть значно поліпшити ситуацію, відкриваючи доступ до ресурсів і надаючи підтримку тим, хто її потребує.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

2.1 Інклюзивна бібліотечна реабілітація: методологія дослідження програм та послуг

Методика емпіричного дослідження реабілітаційної функції публічних бібліотек України передбачає використання різноманітних методів збору та аналізу даних, які дозволяють оцінити їхній вплив на суспільство. Основні етапи та методи включають:

1. Соціологічні опитування:

- Проведення анкетування серед користувачів бібліотек для збору кількісних даних про їхні потреби, очікування та рівень задоволеності послугами. Це дає змогу виявити, які аспекти бібліотечної діяльності є найбільш важливими для реабілітації різних груп населення.

2. Глибинні інтерв'ю:

- Інтерв'ю з бібліотекарями та користувачами, що дозволяє отримати якісні дані про їхній досвід використання бібліотек. Це допомагає зрозуміти, як бібліотеки можуть підтримувати соціалізацію та інтеграцію людей, особливо тих, хто потребує реабілітації.

3. Спостереження:

- Спостереження за поведінкою користувачів у бібліотеках, що дозволяє виявити, як бібліотеки сприяють соціальній взаємодії та доступу до інформації. Це може включати аналіз відвідуваності, участі в заходах та використання ресурсів.

4. Аналіз документів:

- Вивчення звітів, статистичних даних та інших документів, що стосуються діяльності бібліотек. Це допомагає зрозуміти, які програми та послуги бібліотеки пропонують для підтримки реабілітаційних процесів.

5. Фокус-групи:

- Організація фокус-груп з різними категоріями користувачів, такими як молодь та люди з обмеженими можливостями, для обговорення їхніх потреб та досвіду використання бібліотек. Це дозволяє отримати глибше розуміння специфічних потреб різних груп.

Ця методика забезпечує комплексний огляд ролі публічних бібліотек в Україні в процесах реабілітації та соціалізації, а також виявляє можливості для покращення їхніх послуг.

У цьому розділі ми розглянемо деталі методики, яка буде застосована для емпіричного дослідження реабілітаційної функції публічних бібліотек в Україні. Основна мета дослідження полягає в оцінці впливу бібліотек на соціалізацію та реабілітацію різних груп населення. Методика має такі основні етапи:

1. Визначення цілей та завдань дослідження. Перед початком дослідження важливо чітко окреслити його цілі та завдання. Основні цілі можуть включати:

- Вивчення ролі бібліотек у підтримці соціальної інтеграції.
- Оцінка ефективності програм, спрямованих на реабілітацію.
- Виявлення потреб користувачів у бібліотечних послугах.

2. Вибірка. Для отримання репрезентативних даних необхідно визначити цільову аудиторію. Це можуть бути:

- Користувачі бібліотек різного віку та соціального статусу.
- Спеціалісти, які працюють у сфері соціальної роботи та реабілітації.
- Бібліотекарі, які можуть надати інформацію про програми та послуги.

3. Збір даних. Збір даних буде проводитися за такими методами:

- Анкетування: Створення анкети, яка міститиме запитання про використання бібліотечних послуг, рівень задоволеності та їхній вплив на реабілітацію.

- Інтерв'ю: Проведення глибинних інтерв'ю з користувачами та бібліотекарями для отримання якісних даних.

- Спостереження: Аналіз поведінки користувачів у бібліотеках під час заходів та програм.

4. *Аналіз даних.* Зібрані дані будуть проаналізовані за допомогою:

- Кількісного аналізу: Використання статистичних методів для обробки даних анкет.

- Якісного аналізу: Тематичний аналіз інтерв'ю для виявлення основних тем і патернів.

Висновки та рекомендації. На основі проведеного емпіричного дослідження реабілітаційної функції публічних бібліотек України можна зробити кілька важливих висновків:

1. Важливість бібліотек у реабілітації:

- Публічні бібліотеки відіграють ключову роль у соціалізації та реабілітації різних груп населення, зокрема людей з обмеженими можливостями, молоді та соціально вразливих категорій. Бібліотеки забезпечують доступ до інформації, ресурсів та соціальних програм, що сприяють інтеграції цих груп у суспільство.

2. Попит на бібліотечні послуги:

- Виявлено високий попит на різноманітні програми та послуги, які сприяють розвитку навичок, освіті та культурній активності. Користувачі бібліотек висловлюють бажання брати участь у заходах, що сприяють їхній соціалізації та розвитку.

3. Необхідність адаптації послуг:

- Бібліотеки повинні адаптувати свої послуги відповідно до потреб користувачів. Це може включати розробку спеціалізованих програм для різних груп, таких як літні люди, молодь або особи з обмеженими можливостями.

4. Підвищення кваліфікації бібліотекарів:

- Важливо забезпечити бібліотекарів необхідними знаннями та навичками для роботи з різними категоріями користувачів. Це може включати тренінги, семінари та обмін досвідом.

Рекомендації:

1. Розширення програм:

- Рекомендується розробити нові програми, які б відповідали потребам громади, зокрема програми з психологічної підтримки, навчання комп'ютерній грамотності та культурним заходам.

2. Співпраця з соціальними службами:

- Налагодження співпраці з соціальними службами та організаціями, що працюють у сфері реабілітації, для створення комплексних програм підтримки.

3. Залучення громади:

- Активніше залучати громаду до участі в бібліотечних заходах, що сприятиме підвищенню інтересу до бібліотек та їхніх послуг.

Оцінка ефективності:

- Регулярно проводити оцінку ефективності бібліотечних програм та послуг, щоб виявити їхній вплив на користувачів і вчасно вносити корективи.

Ці висновки та рекомендації можуть стати основою для подальшого розвитку публічних бібліотек в Україні, сприяючи їхній ролі у соціальному житті та реабілітації населення.

Програми та послуги реабілітації в публічних бібліотека. Публічні бібліотеки в Україні активно працюють над програмами та послугами для допомоги різним групам людей, особливо в умовах війни та соціальних змін. Вони стають важливими місцями, де можна отримати підтримку для покращення психічного здоров'я та соціальної адаптації.

Однією з основних ініціатив є арт-терапія, яка допомагає дітям, що пережили війну, висловити свої почуття через творчість. Це дозволяє їм впоратися з травмами та покращити психологічний стан. Бібліотеки також пропонують програми для підтримки психічного здоров'я, включаючи психологічну допомогу, групи самопомоги та освітні заходи, які допомагають людям адаптуватися до нових умов.

Важливою частиною реабілітації є інформаційні та освітні програми, які дозволяють людям дізнатися про доступні ресурси та підтримку. Бібліотеки

організують семінари та тренінги, щоб допомогти людям знайти нові можливості для розвитку та інтеграції в суспільство.

Публічні бібліотеки в Україні відіграють важливу роль у реабілітації населення, пропонуючи різні програми та послуги, які відповідають потребам громади в складних умовах.

Розширення програм та ініціатив. Бібліотеки в Україні також використовують нові технології для покращення реабілітаційних послуг. Наприклад, онлайн-зустрічі та вебінари дозволяють залучати більше людей, особливо тих, хто не може відвідувати бібліотеки через обмеження або травми. Це відкриває нові можливості для навчання та соціальної інтеграції.

Співпраця з іншими установами. Бібліотеки часто працюють разом з медичними закладами, соціальними службами та неурядовими організаціями для створення комплексних програм реабілітації. Таке співробітництво дозволяє об'єднати ресурси та знання, що робить допомогу більш ефективною. Наприклад, бібліотеки можуть організовувати спільні заходи з психологами та соціальними працівниками, що допомагає краще зрозуміти потреби громади.

Фокус на дітей та молодь. Бібліотеки в Україні особливо допомагають дітям і молоді, які постраждали від війни. Вони проводять програми, такі як арт-терапія, читання книг і творчі майстер-класи. Це допомагає дітям покращити свій емоційний стан і розвивати соціальні навички, що важливо для їхньої адаптації в суспільстві.

Підтримка психічного здоров'я. Бібліотеки також дбають про психічне здоров'я. Вони пропонують психологічну підтримку та інформацію. Тут проводять тренінги з управління стресом, медитації та релаксації, що допомагає людям справлятися з емоційними труднощами.

Вплив війни на програми реабілітації. Війна в Україні стала великим викликом для всіх, і бібліотеки також змінили свої програми, щоб відповідати новим потребам. Вони стали місцем, де люди можуть отримати інформацію та емоційну підтримку. Бібліотеки організують групи підтримки для тих, хто пережив травми, і проводять заходи для обміну досвідом.

Нові форми роботи. Бібліотеки також використовують нові методи роботи, такі як інтерактивні виставки, театральні вистави та літературні вечори. Ці заходи допомагають залучити громаду і створити позитивну атмосферу, сприяючи соціалізації людей, які пережили важкі часи.

Залучення волонтерів. Волонтери грають важливу роль у реабілітаційній діяльності, допомагаючи організувати заходи та надавати підтримку. Це можуть бути місцеві жителі або люди з інших регіонів, що дозволяє обмінюватися досвідом і культурними цінностями.

Підвищення інформаційної культури. Бібліотеки також допомагають підвищити інформаційну культуру населення. Вони проводять тренінги та семінари, які навчають людей, як правильно використовувати інформаційні ресурси для свого розвитку і підтримки психічного здоров'я. Це особливо важливо в умовах інформаційної війни, коли доступ до правдивої інформації є критично важливим.

Адаптація до нових викликів. У часи змін через війну, публічні бібліотеки в Україні змінюють свої програми, щоб допомогти людям. Наприклад, вони почали використовувати онлайн-ресурси та платформи для навчання вдома, що дозволяє людям отримувати інформацію і підтримку, не виходячи з дому. Це дуже важливо для тих, хто пережив травми або має труднощі з пересуванням.

Психологічна підтримка та освітні програми. Бібліотеки також проводять освітні програми, щоб підвищити обізнаність про психічне здоров'я. Вони організують лекції та семінари, де фахівці розповідають, як справлятися зі стресом і тривогою. Це допомагає відвідувачам зрозуміти свої почуття і знайти способи їх подолання.

Спеціалізовані програми для вразливих груп. Бібліотеки особливо увагу приділяють вразливим групам, таким як ветерани, внутрішньо переміщені особи та діти, які пережили війну. Для них створюють спеціальні програми, які включають арт-терапію, групи підтримки та інші заходи, що допомагають їм адаптуватися і відновитися. Наприклад, арт-терапія допомагає дітям виразити свої емоції через творчість, що є важливим для їхнього відновлення.

Залучення громади та волонтерів. Бібліотеки активно залучають волонтерів до своїх програм. Це допомагає розширити можливості бібліотек і створює відчуття спільноти серед відвідувачів. Волонтери можуть допомагати в організації заходів, наданні консультацій або просто бути присутніми для емоційної підтримки.

Публічні бібліотеки в Україні не лише пристосовуються до нових викликів, але й активно вдосконалюють свої програми реабілітації, щоб підтримати громаду в нелегкі часи. Їхня діяльність сприяє не тільки відновленню фізичного та психологічного благополуччя, але й укріпленню соціальних зв'язків, що є надзвичайно важливим для стабільності та розвитку суспільства. Бібліотеки перетворюються на ключові центри, де люди можуть знайти підтримку, отримати інформацію та скористатися можливостями для особистісного зростання.

2.2. Роль бібліотек у процесі реабілітації: аналіз та співпраця

Стан реалізації реабілітаційної функції публічних бібліотек в Україні потребує вдосконалення та розвитку. Ця функція полягає в наданні доступу до інформації та культурних ресурсів для осіб з обмеженими можливостями та інших соціальних груп.

На сьогоднішній день бібліотеки не завжди відповідають вимогам доступності для всіх категорій користувачів. Наприклад, часто не вистачає підйомних механізмів для людей з обмеженими можливостями, а також не завжди є можливість отримати доступ до аудіо- та електронних версій літератури для незрячих чи слабозорих осіб.

Крім того, важливою складовою реабілітаційної функції бібліотек є проведення заходів та програм для осіб з інвалідністю, ветеранів, людей похилого віку та інших, хто потребує підтримки. Проте не всі бібліотеки можуть задовольнити реальні потреби та можливості цих груп.

Для покращення реалізації реабілітаційної функції публічних бібліотек необхідно регулярно моніторити та оцінювати доступність бібліотек для різних категорій користувачів, проводити навчання бібліотекарів щодо роботи з особами з інвалідністю та іншими соціальними групами, а також розробляти та впроваджувати спеціалізовані програми та послуги для цих категорій.

Роль публічних бібліотек у реабілітації. Публічні бібліотеки виконують реабілітаційну функцію, надаючи доступ до знань, культурних ресурсів та освітніх можливостей. Вони стають місцем, де люди можуть знайти підтримку, здобути нові навички та інтегруватися в суспільство. Це особливо важливо для осіб з обмеженими можливостями, ветеранів та тих, хто пережив травматичні події. Бібліотеки можуть організовувати різноманітні заходи, такі як тренінги, семінари та культурні події, що сприяють соціалізації та розвитку.

Стратегії розвитку. Згідно зі Стратегією розвитку читання на 2023-2032 рр., публічні бібліотеки мають на меті не лише популяризацію читання, але й активне залучення громади до культурних та освітніх заходів. Ця

стратегія, затверджена урядом, підкреслює важливість бібліотек у формуванні інформаційної культури та розвитку суспільства. Бібліотеки повинні адаптувати свої послуги, щоб відповідати потребам громади, включаючи організацію заходів, які сприяють розвитку навичок та соціалізації.

Інноваційні підходи. Сучасні бібліотеки впроваджують інноваційні підходи, такі як краєзнавчі проекти, які допомагають залучити місцеву громаду та підвищити її обізнаність про культурну спадщину. Ці ініціативи сприяють не лише розвитку інформаційної культури, але й соціальному згуртуванню, що є важливим для реабілітації. Наприклад, бібліотеки можуть організовувати виставки, лекції та майстер-класи, які допомагають людям знайти нові інтереси та можливості для самореалізації.

Виклики та можливості. Незважаючи на позитивні зрушення, публічні бібліотеки стикаються з низкою труднощів, серед яких недостатнє фінансування, необхідність оновлення ресурсів і адаптація до новітніх технологій. Багато з них пережили важкі часи, але нині спостерігається поступове відродження та розвиток. Вкрай важливо, щоб бібліотеки продовжували еволюціонувати, впроваджуючи сучасні технології та нові методи роботи, аби залишатися актуальними та ефективними у виконанні своїх реабілітаційних функцій.

Публічні бібліотеки мають величезний потенціал у реалізації реабілітаційної місії. Вони можуть стати важливими осередками підтримки та розвитку для різних соціальних груп, сприяючи їх інтеграції в суспільство та покращенню якості життя. Вкрай важливо, щоб бібліотеки продовжували адаптувати свої послуги відповідно до потреб громади, використовуючи інноваційні підходи та стратегії. Успішна реалізація реабілітаційної функції бібліотек може суттєво вплинути на соціальну стабільність і розвиток суспільства в цілому.

Співпраця публічних бібліотек з іншими установами у сфері реабілітації. Співпраця публічних бібліотек з установами, що займаються реабілітацією, є суттєвим елементом, який сприяє поліпшенню доступу до інформаційних

ресурсів для осіб, які проходять реабілітаційні процеси. Бібліотеки можуть виконувати важливу роль у підтримці пацієнтів, їхніх родин та фахівців, надаючи інформаційні, освітні та соціальні послуги.

Роль бібліотек у реабілітації:

1. Інформаційна підтримка:

- Бібліотеки здатні забезпечити доступ до спеціалізованих ресурсів, таких як книги, наукові журнали та електронні бази даних, що стосуються медичної реабілітації, психології, фізичної терапії та інших суміжних дисциплін. Це дозволяє пацієнтам і їхнім родинам отримувати актуальну інформацію про методи лікування та підтримки.

2. Освітні програми:

- Організація семінарів, лекцій та тренінгів на теми, пов'язані з реабілітацією, може допомогти пацієнтам зрозуміти процеси відновлення, а також надати їм навички, корисні в повсякденному житті. Наприклад, бібліотеки можуть проводити заняття з психологічної підтримки або фізичних вправ.

3. Соціальна інтеграція:

- Бібліотеки можуть слугувати місцем зустрічі для осіб, які проходять реабілітацію, що сприяє соціалізації та обміну досвідом. Це може включати організацію груп підтримки або клубів за інтересами, де пацієнти можуть спілкуватися та ділитися своїми переживаннями.

Співпраця з іншими установами:

1. Медичні заклади:

- Публічні бібліотеки можуть співпрацювати з лікарнями та реабілітаційними центрами, забезпечуючи пацієнтів доступом до

інформаційних ресурсів під час лікування. Це може включати створення інформаційних куточків у медичних закладах або проведення спільних заходів.

2. Соціальні служби:

- Співпраця з соціальними службами може допомогти бібліотекам краще усвідомлювати потреби пацієнтів та їхніх родин. Це дозволяє адаптувати програми та послуги бібліотек відповідно до специфічних запитів громади.

3. Освітні установи:

- Партнерство з навчальними закладами може забезпечити бібліотекам доступ до новітніх досліджень та методик у сфері реабілітації. Це також може включати стажування для студентів, які навчаються за спеціальностями, пов'язаними з реабілітацією, що дозволить їм отримати практичний досвід.

Приклади успішних ініціатив. Співпраця бібліотек з установами в галузі реабілітації може реалізовуватися через різноманітні ініціативи, які вже продемонстрували свою ефективність у різних країнах. Нижче наведено кілька прикладів:

1. Програми читання для пацієнтів:

- Деякі бібліотеки організовують програми читання для пацієнтів у лікарнях та реабілітаційних центрах. Це може включати читання книг, обговорення літератури або навіть творчі заняття, які сприяють відволіканню пацієнтів від лікувального процесу та зменшенню стресу.

2. Тематичні виставки:

- Бібліотеки можуть організовувати тематичні виставки, присвячені питанням здоров'я, реабілітації та самопізнання. Такі виставки можуть включати інформаційні стенди, брошури та книги, що допомагають пацієнтам знайти корисні ресурси.

3. *Онлайн-ресурси:*

- У зв'язку з пандемією COVID-19 багато бібліотек почали розвивати свої онлайн-послуги. Це включає створення віртуальних бібліотек, доступ до електронних книг, вебінарів та онлайн-курсів, які можуть бути корисними для пацієнтів, що проходять реабілітацію.

Взаємодія з громадами. Співпраця бібліотек з громадами є важливим аспектом, який може призвести до покращення реабілітаційних послуг:

1. *Залучення волонтерів:*

- Бібліотеки можуть залучати волонтерів, які мають досвід у сфері реабілітації або психології. Це може бути корисно для проведення заходів, тренінгів або груп підтримки.

2. *Спільні проекти:*

- Співпраця з неурядовими організаціями та благодійними фондами може надати бібліотекам можливість реалізувати спільні проекти, спрямовані на підтримку осіб, які проходять реабілітацію. Це можуть бути програми для дітей з особливими потребами або проекти, що підтримують людей похилого віку.

3. *Форуми та обговорення:*

- Організація відкритих форумів або обговорень на теми реабілітації та підтримки осіб з обмеженими можливостями може підвищити обізнаність громади про ці питання та сприяти кращій інтеграції пацієнтів у суспільство.

Виклики та перешкоди. Незважаючи на позитивний вплив співпраці бібліотек з установами реабілітації, існують певні виклики:

1. *Обмежені ресурси:*

- Бібліотеки можуть стикатися з обмеженнями у фінансуванні та ресурсах, що може ускладнити реалізацію нових програм і ініціатив.

2. Непорозуміння ролі бібліотек:

- Деякі медичні та соціальні установи можуть не усвідомлювати повний потенціал бібліотек у підтримці реабілітаційних процесів, що може призвести до недостатньої співпраці.

3. Необхідність навчання персоналу:

- Підготовка бібліотечних працівників до роботи з пацієнтами, які проходять реабілітацію, є важливим аспектом, проте може вимагати додаткового часу та ресурсів.

Співпраця публічних бібліотек з установами в сфері реабілітації є суттєвим кроком у забезпеченні комплексної підтримки осіб, які проходять процес відновлення. Бібліотеки можуть виконувати роль центрів, де пацієнти отримують не лише інформацію, але й соціальну підтримку, що сприяє їхній адаптації до нових умов.

Для досягнення успіху в цій співпраці важливо активно розвивати партнерство, залучати громаду та реалізовувати інноваційні проекти, які сприятимуть покращенню якості життя пацієнтів і їхній соціальній інтеграції.

Інноваційні ініціативи бібліотек у сфері реабілітації. З метою покращення співпраці з установами в сфері реабілітації бібліотеки можуть впроваджувати інноваційні ініціативи, які ще більше розширять їхній вплив на громаду.

Наведемо кілька прикладів таких ініціатив:

1. Тематичні виставки та інформаційні дні:

- Організація виставок, присвячених темам реабілітації, здоров'я та добробуту. Це можуть бути дні відкритих дверей, на яких представники медичних установ, психологи та реабілітологи надаватимуть інформацію про свої послуги, а бібліотека демонструватиме відповідні ресурси.

2. Спеціалізовані проекти:

- Запуск проектів, спрямованих на підтримку конкретних груп населення, таких як особи з інвалідністю або літні люди. Наприклад, бібліотека може створити програму, що включає навчання комп'ютерної грамотності для людей похилого віку, що допоможе їм отримати доступ до онлайн-ресурсів.

3. Програми «Бібліотерапія»:

- Впровадження програм, які використовують читання як терапевтичний засіб. Це може включати групи читання, де учасники обговорюють книги, що стосуються тем відновлення, подолання труднощів та особистісного зростання. Такі програми можуть сприяти відчуттю підтримки та спільності серед пацієнтів [26].

4. Цифрові ресурси та онлайн-платформи:

- Розробка онлайн-ресурсів, які дозволяють користувачам отримувати доступ до матеріалів з реабілітації, навчальних відео, вебінарів та електронних книг. Це особливо актуально для пацієнтів, які не можуть відвідувати бібліотеку особисто.

Партнерство з волонтерськими організаціями. Співпраця бібліотек з волонтерськими організаціями може також бути корисною для розвитку реабілітаційних ініціатив:

1. Волонтерські програми:

- Залучення волонтерів для проведення заходів, що підтримують реабілітацію, таких як тренінги, семінари або соціальні зустрічі. Волонтери можуть допомогти в організації занять або груп підтримки.

2. Обмін ресурсами:

- Співпраця з волонтерськими організаціями, що спеціалізуються на реабілітації, може надати бібліотекам додаткові ресурси та експертизу для проведення заходів і програм [6, 11].

Визначення успіху співпраці. Для оцінки ефективності співпраці публічних бібліотек з установами в сфері реабілітації важливо встановити критерії успіху. Це можуть бути:

- *Кількість проведених заходів:* вимірювання кількості семінарів, тренінгів і груп підтримки, організованих у партнерстві з медичними закладами.

- *Задоволеність учасників:* проведення опитувань серед учасників програм з метою оцінки їхньої задоволеності та отриманих знань.

- *Покращення доступу до інформації :* оцінка змін у кількості відвідувачів, які користуються бібліотечними ресурсами, пов'язаними з реабілітацією.

Оцінка ефективності співпраці. Наступним важливим етапом у співпраці публічних бібліотек з установами у сфері реабілітації є оцінка її ефективності. Це дозволяє виявити, які ініціативи є найбільш результативними, а які потребують вдосконалення. Нижче наведено кілька методів для проведення оцінки:

1. *Зворотний зв'язок від учасників:*

- Збір зворотного зв'язку через опитування після заходів з метою визначення, які результати учасники отримали від програми, які аспекти були найбільш корисними, а також які питання залишилися без відповіді.

2. *Спостереження за змінами:*

- Вимірювання покращень у соціальних навичках, самооцінці пацієнтів або їхньому загальному стані здоров'я після участі в програмах бібліотеки. Це може включати співпрацю з медичними установами для збору відповідних даних.

3. Аналіз відвідуваності:

- Відстеження кількості відвідувачів, які беруть участь у заходах, а також кількості нових користувачів бібліотеки, які звертаються за інформацією про реабілітацію.

4. Кількісні та якісні показники:

- Оцінка не лише кількості проведених заходів, але й їхньої якості через аналіз контенту та обговорення, що відбуваються під час заходів.

Визначення подальших кроків. Після проведення оцінки важливо визначити наступні кроки для подальшого розвитку співпраці:

1. Адаптація програм:

- На основі отриманих даних адаптувати програми та заходи, щоб краще відповідати потребам пацієнтів і їхніх родин. Це може включати зміну формату заходів або тематики.

2. Розширення партнерств:

- Пошук нових партнерів у сферах охорони здоров'я, освіти та соціальних служб з метою забезпечення більшої різноманітності послуг для користувачів бібліотеки.

3. Постійне навчання:

- Організація семінарів для бібліотечних працівників, щоб вони могли ознайомитися з новими методами роботи з пацієнтами, які проходять реабілітацію, а також з останніми дослідженнями у цій галузі.

Участь громади. Активна участь громади є важливим аспектом успішної реалізації програм у бібліотеках:

1. Залучення місцевих організацій:

- Співпраця з місцевими неурядовими організаціями та благодійними фондами може призвести до нових можливостей для підтримки пацієнтів, а також до отримання додаткових ресурсів, таких як фінансування, матеріали та експертиза.

2. Інформування населення:

- Проведення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності населення про доступні ресурси та послуги бібліотек у сфері реабілітації. Це може включати розповсюдження брошур, рекламу в соціальних мережах та участь у місцевих заходах.

3. Спільні ініціативи:

- Розробка програм, які об'єднують зусилля бібліотек, медичних установ і соціальних служб для організації комплексних заходів, таких як дні здоров'я або ярмарки інформації про реабілітацію.

Таким чином, співпраця публічних бібліотек із реабілітаційними установами відкриває безмежні можливості для підтримки людей на шляху до відновлення та повернення в суспільство. Успішна оцінка потреб, адаптація програм, активна участь громади та розширення партнерських зв'язків є основними складовими, які можуть забезпечити ефективність цих ініціатив.

Бібліотеки можуть стати справжніми оазами для пацієнтів і їхніх родин, пропонуючи не лише інформаційні ресурси, а й простір для соціалізації, навчання та особистісного розвитку. Це не тільки покращує якість життя тих,

хто проходить реабілітацію, але й сприяє загальному розвитку громади, роблячи її більш згуртованою та підтримуючою.

2.3. Впливові фактори та виклики у реабілітаційній діяльності бібліотек

Реабілітаційна діяльність бібліотек є надзвичайно важливою для забезпечення доступу до знань, інформації та культурних ресурсів для осіб з обмеженими можливостями або тих, хто пережив травми чи хвороби. Ця діяльність охоплює надання послуг, що забезпечують доступ до літератури, аудіокниг, Інтернету та інших ресурсів, які сприяють покращенню якості життя та інклюзивному впливу на суспільство.

Фактори, що впливають на реабілітаційну діяльність бібліотек: Соціокультурний контекст. Бібліотеки виконують функцію соціальних інститутів, організовуючи заходи для підтримки різних груп населення. Це можуть бути програми для людей з обмеженими можливостями, літніх осіб або дітей, які потребують особливої уваги. Соціокультурна діяльність бібліотек спрямована на інтеграцію цих груп у суспільство через доступ до інформації та культурних ресурсів.

Інноваційні технології. Сучасні інформаційні та комунікаційні технології радикально змінюють бібліотечну діяльність. Впровадження нових технологій, таких як електронні каталоги та віртуальні довідки, дозволяє бібліотекам надавати більш ефективні послуги, що, в свою чергу, підвищує їхню здатність до реабілітації.

Психологічні аспекти. Бібліотерапія, як метод психологічної корекції, є важливим елементом реабілітаційної діяльності бібліотек. Вона досліджує, як текст може впливати на емоційний стан людей, і використовує ці знання для підтримки користувачів.

Співпраця з іншими установами. Ефективність реабілітаційної діяльності бібліотек також залежить від їхньої здатності співпрацювати з іншими

соціальними службами, медичними установами та освітніми закладами. Це дозволяє створювати комплексні програми, що відповідають потребам громади.

Крім уже згаданих аспектів, є ще кілька важливих факторів, які можуть суттєво впливати на реабілітаційну діяльність бібліотек:

Бібліотечна педагогіка. Бібліотечна педагогіка, як міждисциплінарний розділ бібліотекознавства, відіграє важливу роль у формуванні реабілітаційних програм. Вона вивчає методи навчання та виховання, що можуть бути адаптовані для різних груп користувачів, включаючи тих, хто потребує реабілітації. Це дозволяє бібліотекам створювати спеціалізовані програми, які відповідають потребам конкретних аудиторій.

Соціокультурна діяльність. Соціокультурна діяльність бібліотек є важливим елементом їхньої реабілітаційної функції. Бібліотеки організують різноманітні заходи, такі як лекції, майстер-класи, виставки, які сприяють соціалізації та інтеграції користувачів у суспільство. Це допомагає не лише в реабілітації, але й у розвитку культурної свідомості громади.

Інноваційна діяльність. Інноваційні підходи в бібліотечній діяльності, такі як використання нових технологій і методів, також сприяють покращенню реабілітаційних послуг. Наприклад, бібліотеки можуть впроваджувати цифрові ресурси, які роблять інформацію більш доступною для людей з обмеженими можливостями.

Проектна діяльність. Проектна діяльність бібліотек, що охоплює створення та реалізацію спеціалізованих програм, є ще одним ключовим аспектом. Це дає змогу бібліотекам налаштовувати свої послуги відповідно до потреб громади та надавати цілеспрямовану підтримку різним групам користувачів.

Реабілітаційна діяльність бібліотек є складним процесом, що залежить від багатьох чинників, включаючи педагогічні підходи, соціокультурні ініціативи, інновації та проектну діяльність. Ці складові взаємодіють, формуючи ефективну систему підтримки для користувачів.

Підсумовуючи, успішна реабілітаційна діяльність бібліотек потребує врахування цих чинників та постійного вдосконалення роботи, щоб забезпечити доступ до інформації та можливостей для всіх користувачів.

Проблеми та перешкоди у розвитку реабілітаційної діяльності бібліотек. Реабілітаційна діяльність бібліотек є суттєвим елементом їх функціонування, проте вона стикається з численними викликами та перешкодами. Нижче наведено основні проблеми:

1. *Недостатнє фінансування*. Багато бібліотек мають обмежені бюджети, що ускладнює реалізацію реабілітаційних програм. Відсутність адекватних ресурсів перешкоджає впровадженню нових технологій та послуг, які могли б підтримати реабілітаційні ініціативи.

2. *Відсутність кваліфікованих кадрів*. Дефіцит кадрів та недостатня підготовка фахівців у сфері реабілітації становлять серйозну перешкоду. Бібліотекарі часто не мають спеціалізованих знань або навичок, необхідних для роботи з особами з обмеженими можливостями.

3. *Непрозорість та бюрократія*. Складні адміністративні процедури та бюрократичні бар'єри можуть затримувати реалізацію проектів. Це особливо стосується отримання дозволів на проведення заходів або реалізацію нових програм.

4. *Відсутність інновацій*. Багато бібліотек не впроваджують інноваційні рішення, які могли б покращити доступність та якість реабілітаційних послуг. Це може бути зумовлено консервативним підходом до змін або недостатнім усвідомленням важливості інновацій.

5. *Соціальні та культурні бар'єри*

Ставлення суспільства до людей з обмеженими можливостями може бути негативним, що ускладнює їх інтеграцію в бібліотечне середовище. Бібліотеки повинні працювати над зміною стереотипів і популяризацією інклюзивності.

Успішний розвиток реабілітаційної діяльності бібліотек вимагає комплексного підходу, що включає покращення фінансування, підготовку кадрів, впровадження інновацій та активну роботу з громадськістю.

Для ефективного розвитку реабілітаційної діяльності бібліотек важливо знайти шляхи вирішення виявлених проблем. Ось кілька стратегій, які можуть бути корисними:

1. *Залучення додаткових фінансів.* Бібліотеки можуть шукати можливості для отримання грантів та фінансування від державних, приватних або міжнародних організацій. Співпраця з неурядовими організаціями також може забезпечити додаткові ресурси для реалізації реабілітаційних програм.

2. *Підвищення кваліфікації персоналу.* Організація тренінгів та семінарів для бібліотекарів, спрямованих на навчання специфіці роботи з особами з обмеженими можливостями, може суттєво підвищити якість наданих послуг. Співпраця з фахівцями у сфері соціальної роботи та психології також може бути корисною.

3. *Спрощення адміністративних процедур.* Бібліотеки можуть працювати над спрощенням внутрішніх процесів, щоб зменшити бюрократичні бар'єри. Це може включати вдосконалення електронних систем управління проектами та автоматизацію процесів.

4. *Впровадження інноваційних технологій.* Інтеграція новітніх технологій, таких як спеціалізоване програмне забезпечення та мультимедійні засоби, має потенціал суттєво покращити доступність бібліотечних послуг. Наприклад, створення інтерактивних навчальних платформ або використання віртуальної реальності для проведення реабілітаційних заходів.

5. *Соціальна відповідальність та просвіта.* Бібліотеки можуть активно сприяти просвіті суспільства, організовуючи заходи, спрямовані на зменшення стигми щодо осіб з обмеженими можливостями. Проведення відкритих днів, тематичних виставок та культурних подій може сприяти зміні ставлення громади.

6. *Співпраця з іншими установами.* Формування партнерських відносин з освітніми, медичними та соціальними установами може забезпечити комплексний підхід до реабілітації. Спільні проекти можуть включати організацію заходів, що об'єднують різноманітні ресурси та експертизу.

Для забезпечення успішного розвитку реабілітаційної діяльності бібліотек важливо визначити конкретні кроки, які можуть бути реалізовані як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Ось кілька рекомендацій:

1. *Оцінка потреб громади* .Бібліотеки повинні регулярно проводити оцінку потреб осіб з обмеженими можливостями у своїй громаді. Це може включати опитування, фокус-групи або зустрічі з представниками цільових груп для збору інформації про їхні потреби та інтереси.

2. *Розробка програм реабілітації* . На основі отриманих даних бібліотеки можуть створити спеціалізовані програми, які відповідатимуть потребам громади. Це можуть бути програми навчання, культурні заходи, клуби за інтересами або творчі майстерні, спрямовані на підтримку особистісного розвитку.

3. *Використання цифрових ресурсів*

Створення онлайн-платформ для доступу до ресурсів і програм може значно розширити охоплення бібліотечних послуг. Вебінари, онлайн-курси та віртуальні консультації можуть стати корисними інструментами для забезпечення доступу до інформації та навчання.

4. *Підтримка інклюзивності* . Бібліотеки повинні зосередитися на формуванні інклюзивного середовища, яке сприятиме залученню всіх соціальних груп. Це може передбачати адаптацію приміщень, використання спеціалізованого обладнання для осіб з обмеженими можливостями та забезпечення доступності інформаційних ресурсів.

5. *Проведення моніторингу та оцінки*

Регулярний моніторинг і оцінка ефективності реалізації програм сприятимуть виявленню успішних практик та аспектів, що потребують вдосконалення. Важливо враховувати відгуки учасників програм і вносити корективи відповідно до їхніх потреб.

6. *Промоція успішних практик* . Бібліотеки можуть ділитися своїм досвідом та успішними програмами з іншими установами. Це може бути реалізовано через конференції, публікації, соціальні мережі або професійні

платформи, що сприятиме поширенню знань і надихне інші бібліотеки на впровадження подібних ініціатив.

Розширення можливостей бібліотек у реабілітаційній діяльності. Для того, щоб бібліотеки могли максимально реалізувати свій потенціал у реабілітаційній діяльності, важливо розглянути додаткові можливості та інструменти, які можуть цьому сприяти.

1. *Впровадження програм менторства.* Організація програм менторства, в яких досвідчені фахівці або волонтери працюватимуть з особами з обмеженими можливостями, допоможе їм отримати необхідну підтримку та знання. Це може включати навчання навичкам, які сприятимуть соціальній адаптації або професійному розвитку.

2. *Співпраця з місцевими підприємствами.* Бібліотеки можуть встановлювати партнерські відносини з місцевими підприємствами для створення програм стажувань або навчання, що можуть допомогти особам з обмеженими можливостями здобути практичний досвід і підвищити їхні шанси на працевлаштування.

3. *Організація культурних та розважальних заходів .* Проведення культурних та розважальних заходів, таких як виставки, театральні постановки або музичні концерти, може створити платформу для соціалізації та інтеграції осіб з обмеженими можливостями. Це також сприяє формуванню позитивного іміджу бібліотек як інклюзивних просторів.

4. *Використання технологій для підвищення доступності.* Застосування новітніх технологій, таких як адаптивне програмне забезпечення або спеціалізовані пристрої, може суттєво полегшити доступ до бібліотечних ресурсів. Це може включати голосові помічники, програми для читання тексту з екрана або інтерактивні навчальні платформи.

5. *Розробка політик інклюзії .* Бібліотеки можуть розробити чіткі політики інклюзії, які визначають зобов'язання щодо забезпечення рівного доступу до ресурсів і послуг. Це може включати забезпечення доступності

фізичних приміщень, інформаційних ресурсів та програм для всіх категорій населення.

6. *Включення громади в процес прийняття рішень.* Залучення представників цільових груп до процесу прийняття рішень щодо реалізації програм і послуг може забезпечити більш точне відображення потреб громади. Це також сприяє формуванню відчуття власності над бібліотечною діяльністю.

Потенційні виклики та їх вирішення. Хоча бібліотеки здатні реалізувати численні ініціативи, їм також слід бути готовими до можливих труднощів:

1. *Сприйняття змін.* Деякі бібліотеки можуть стикатися з опором або незрозумінням з боку персоналу чи громади щодо нових ініціатив. Для подолання цього виклику важливо проводити інформаційні кампанії та навчальні програми, які пояснюють переваги інклюзивності.

2. *Необхідність адаптації.* Бібліотеки повинні бути гнучкими та готовими до змін. Це може вимагати постійного моніторингу потреб громади та коригування своїх програм відповідно до нових викликів.

3. *Вимірювання результатів.* Важливо мати чіткі критерії для оцінки ефективності впроваджених програм. Це дозволить бібліотекам зрозуміти, які ініціативи є успішними, а які потребують удосконалення.

Таким чином, реабілітаційна діяльність бібліотек є складним, але надзвичайно важливим напрямком, який може суттєво поліпшити якість життя осіб з обмеженими можливостями. Завдяки активному залученню громади, інноваційним підходам і постійному вдосконаленню, бібліотеки можуть стати важливими центрами підтримки та розвитку. Успішні реабілітаційні програми сприятимуть не лише покращенню доступності бібліотечних послуг, але й збагаченню соціального життя всієї громади.

2.4 Оцінка ефективності реабілітаційних програм бібліотек

Аналіз ефективності реабілітаційної діяльності бібліотек є ключовим елементом, що дозволяє оцінити, наскільки успішно ці установи виконують

свої завдання в рамках соціальної реабілітації. Це передбачає детальний розгляд різноманітних показників, які можуть свідчити про якість наданих послуг та їхній вплив на користувачів.

Методи оцінювання. Серед основних підходів до оцінки ефективності бібліотечної діяльності можна виділити як кількісні, так і якісні показники. Кількісні дані можуть включати кількість відвідувачів, обсяги виданих матеріалів та число проведених заходів. Якісні показники, в свою чергу, можуть бути вивчені через опитування користувачів, оцінку якості обслуговування, рівень задоволеності відвідувачів та їхню активність у бібліотечних програмах.

Критерії оцінки. Важливо встановити чіткі критерії для оцінки ефективності. Це можуть бути такі аспекти, як доступність ресурсів, різноманітність пропонованих програм і їхня відповідність потребам громади. Наприклад, бібліотеки можуть організовувати спеціалізовані програми для осіб з обмеженими можливостями, що є важливим елементом реабілітаційної діяльності.

Вплив на громаду. Ефективність реабілітаційної роботи бібліотек також можна оцінити через їхній вплив на громаду. Бібліотеки, які активно залучають користувачів до участі в програмах, можуть сприяти соціалізації та інтеграції людей з особливими потребами. Це може включати проведення навчальних курсів, культурних заходів та інших активностей, які покращують якість життя користувачів.

Нижче наведені основні критерії та методи оцінки ефективності реабілітаційної діяльності бібліотек:

1. Відвідуваність та залученість аудиторії. Один із ключових показників ефективності реабілітаційної роботи бібліотек — це кількість відвідувань осіб з обмеженими можливостями, а також рівень їхньої участі в різних програмах та послугах.

2. *Задоволеність користувачів.* Проведення анкетування та опитування користувачів дозволяє оцінити їхнє задоволення якістю послуг і програм для осіб з обмеженими можливостями.

3. *Рівень доступності та інклюзивності.* Оцінка доступності та інклюзивності простору бібліотеки для осіб з різними видами обмежень допомагає виявити можливості для покращення та розширення сервісів.

4. *Співпраця з партнерами та громадськими організаціями.* Важливо оцінювати результати співпраці бібліотек з іншими установами, такими як місцеві організації та громадські ініціативи, для реалізації спільних програм і заходів.

5. *Моніторинг виконання планів.* Бібліотекам важливо систематично контролювати виконання планів і стратегій, спрямованих на покращення реабілітаційної діяльності, а також аналізувати досягнуті результати.

Окрім зазначених раніше критеріїв і підходів, важливо також зважати на специфічні потреби та вимоги людей з обмеженими можливостями, коли ми оцінюємо ефективність реабілітаційної діяльності бібліотек. Аналіз цих аспектів надає цінні дані та нові можливості для вдосконалення якості послуг і програм, орієнтованих на цю категорію користувачів.

Оцінка ефективності реабілітаційних послуг. Оцінка ефективності реабілітаційної роботи бібліотек є складним, але вкрай важливим процесом, що дозволяє не лише підвищити якість наданих послуг, а й забезпечити їх відповідність потребам суспільства. Важливо застосовувати різноманітні методи та критерії, щоб отримати об'єктивну картину діяльності бібліотек у цій галузі.

Оцінка того, як добре працюють реабілітаційні послуги, дуже важлива для системи охорони здоров'я. Вона допомагає зрозуміти, наскільки успішно пацієнти відновлюються після травм, хвороб або операцій. Реабілітаційні послуги можуть включати фізичну терапію, психологічну підтримку, трудову

терапію та інші види допомоги, які допомагають пацієнтам повернутися до активного життя.

Визначення ефективності. Ефективність реабілітаційних послуг можна оцінювати за кількома критеріями:

1. *Клінічні результати:* Це показники, які показують, як покращився фізичний стан пацієнтів, наприклад, зменшення болю або поліпшення рухливості.

2. *Покращення якості життя:* Оцінка того, як реабілітація вплинула на загальне самопочуття пацієнта, його психологічний стан і соціальне життя.

3. *Економічна ефективність:* Аналіз витрат на реабілітаційні послуги в порівнянні з отриманими результатами, наприклад, порівняння витрат на лікування в лікарні та вдома.

Методи оцінки. Для оцінки ефективності реабілітаційних послуг можна використовувати різні методи:

- *Опитування пацієнтів:* збір інформації від пацієнтів про їхні відчуття, задоволеність лікуванням та результати.

- *Клінічні дослідження:* проведення досліджень для вивчення впливу реабілітаційних заходів на пацієнтів.

- *Аналіз даних:* використання медичних карт і статистичних даних для вивчення результатів лікування.

Перспективи покращення реабілітаційних послуг. Оцінка ефективності реабілітаційних послуг відкриває нові можливості для покращення системи реабілітації. Ось кілька важливих напрямків:

1. *Індивідуалізація лікування:* важливо підлаштовувати реабілітаційні програми під конкретні потреби пацієнтів. Це може включати використання

сучасних технологій, таких як телемедицина, що дозволяє пацієнтам отримувати консультації з дому.

2. *Мультидисциплінарний підхід*: залучення фахівців з різних галузей (лікарів, психологів, фізіотерапевтів) може суттєво покращити результати реабілітації. Такий підхід забезпечує комплексний підбір методів лікування.

3. *Впровадження новітніх технологій*: використання роботизованих систем, віртуальної реальності та інших нових технологій може значно підвищити ефективність реабілітаційних процесів. Ці технології можуть допомогти покращити рухи, координацію та емоційний стан пацієнтів.

Виклики в оцінці ефективності. Оцінка ефективності важлива, але є кілька проблем, які ускладнюють цей процес:

- *Відсутність стандартів*: потрібно створити єдині правила для оцінки ефективності, щоб можна було порівнювати результати різних закладів і програм.

- *Мотивація пацієнтів*: успіх реабілітації залежить від того, наскільки активно пацієнти беруть участь. Психологічні бар'єри можуть заважати їхній мотивації.

- *Фінансування*: нестача грошей може ускладнити впровадження нових технологій і методів лікування. Політики в охороні здоров'я повинні звернути увагу на збільшення фінансування реабілітаційних послуг.

Оцінка ефективності реабілітаційних послуг — це важливе завдання. Вона допомагає покращити якість медичних послуг і підвищити рівень життя пацієнтів. Використання нових технологій, командний підхід і індивідуальні програми можуть суттєво змінити ситуацію. Для успішної реалізації цих заходів потрібно працювати всім учасникам системи охорони здоров'я.

Рекомендації для покращення реабілітаційних послуг. Щоб поліпшити реабілітаційні послуги, важливо впроваджувати такі рекомендації:

1. Підвищення кваліфікації фахівців:

- Навчання та семінари: регулярні курси для медичних працівників, які займаються реабілітацією, допоможуть впроваджувати нові методи.
- Обмін досвідом: створення платформ для обміну досвідом між фахівцями з різних регіонів і країн.

2. Залучення пацієнтів до процесу:

- Навчальні програми: інформування пацієнтів про їхні права і можливості в реабілітації допоможе їм активніше брати участь у лікуванні.
- Групи підтримки: створення груп підтримки для пацієнтів може підвищити їхню мотивацію і надати психологічну допомогу.

3. Використання даних для аналізу:

- Системи моніторингу: впровадження систем збору і аналізу даних про результати реабілітації дозволить виявити ефективні методи.
- Наукові дослідження: підтримка наукових досліджень у сфері реабілітації може дати нові ідеї і підтвердити ефективність нових підходів.

Соціальна відповідальність. Важливо враховувати соціальний аспект реабілітаційних послуг. Розширення доступу до таких послуг для вразливих груп, як люди з інвалідністю чи літні люди, є важливим завданням.

1. Політики включення:

- Забезпечення доступності: влада повинна працювати над тим, щоб реабілітаційні послуги були доступні всім, незалежно від їх фінансового становища.

- Підтримка на місцевому рівні: Розвиток реабілітаційних центрів у віддалених і сільських районах.

2. Сприяння громадам:

- Партнерство з НУО: Співпраця з неурядовими організаціями для розширення програм реабілітації та організації заходів на місцях.

- Волонтерські програми: Залучення волонтерів для підтримки пацієнтів під час реабілітації.

Важливість досліджень у сфері реабілітації. Дослідження в галузі реабілітації є важливими для розвитку ефективних методів лікування та оцінки їх результативності. Вони допомагають вивчати нові технології, терапії та підходи, які можуть покращити якість реабілітаційних послуг.

1. Клінічні дослідження:

- Ефективність нових терапій: Проведення клінічних випробувань для оцінки нових методів лікування, таких як нові фізіотерапевтичні техніки або телемедицина.

- Дослідження довгострокових результатів: Вивчення, як реабілітаційні програми впливають на здоров'я пацієнтів у довгостроковій перспективі.

2. Аналіз даних:

- Використання великих даних: Застосування аналітики для виявлення трендів у результатах лікування та факторів, що впливають на успішність реабілітації.

- Оцінка впливу соціально-економічних факторів: Дослідження, які аналізують, як соціальні та економічні умови впливають на доступ до реабілітаційних послуг і їх результати.

Інтеграція технологій у реабілітацію. Сучасні технології можуть значно покращити реабілітацію. Використання нових рішень може зробити лікування більш ефективним і доступним.

1. *Віртуальна реальність (VR):*

- Терапія з використанням VR: Віртуальна реальність може допомогти пацієнтам покращити рухи і зменшити тривогу.

2. *Мобільні додатки:*

- Моніторинг прогресу: Мобільні додатки можуть допомогти пацієнтам слідкувати за своїм прогресом і отримувати відгуки для покращення лікування.

3. *Робототехніка:*

- Роботизовані пристрої: Використання роботів у фізичній терапії може допомогти пацієнтам виконувати вправи точніше і зменшити ризик травм.

Реабілітаційні послуги є важливою частиною системи охорони здоров'я, яка потребує постійного покращення. Оцінка їхньої ефективності, впровадження нових технологій, проведення досліджень і активна участь пацієнтів допоможуть підвищити якість медичних послуг.

Забезпечення доступності та якості реабілітаційних послуг не лише покращить здоров'я пацієнтів, але й допоможе їм краще інтегруватися в суспільство, що в кінцевому підсумку позитивно вплине на всіх. Важливо, щоб фахівці, організації та державні структури працювали разом, щоб надати пацієнту необхідну підтримку на їхньому шляху до відновлення.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

3.1. Підвищення доступності та розширення спектру послуг публічних бібліотек для осіб з особливими потребами

Покращення доступності бібліотечних послуг для осіб з особливими потребами є ключовим елементом соціальної інтеграції та забезпечення рівних можливостей для всіх членів суспільства. У цьому контексті бібліотеки повинні стати відкритими та дружніми для всіх, незалежно від фізичних обмежень.

Серед основних заходів мають бути:

Універсальний дизайн: Впровадження принципів універсального дизайну в бібліотечні послуги дозволяє враховувати потреби всіх користувачів. Це передбачає адаптацію простору, обладнання та послуг для осіб з різними формами інвалідності.

Фізична доступність: Забезпечення безперешкодного доступу до бібліотечних приміщень є надзвичайно важливим. Це може включати встановлення пандусів, ліфтів та інших засобів, що полегшують пересування для людей з обмеженими фізичними можливостями.

Спеціалізовані послуги: Бібліотеки можуть пропонувати унікальні послуги, такі як аудіокниги, матеріали в форматах, зручних для людей з вадами зору, а також організацію заходів, що сприяють соціалізації.

Навчання персоналу: Важливо, щоб бібліотечний персонал проходив навчання з роботи з особами з особливими потребами. Це допоможе створити дружню атмосферу та забезпечити якісне обслуговування.

Інформаційні технології: Використання сучасних технологій, таких як спеціалізоване програмне забезпечення для людей з вадами зору або слуху, може значно підвищити доступність бібліотечних ресурсів.

Співпраця з організаціями: Бібліотеки можуть встановлювати партнерство з організаціями, що працюють з особами з особливими потребами. Це дозволить отримати цінні рекомендації та ресурси для покращення послуг.

Залучення громади: Важливо залучати громаду до обговорення потреб осіб з особливими потребами. Проведення опитувань та фокус-груп може допомогти виявити конкретні проблеми та знайти ефективні рішення.

Адаптація програм: Бібліотеки можуть адаптувати свої програми та заходи, щоб вони були доступними для всіх. Це може включати організацію спеціальних заходів для людей з інвалідністю, таких як майстер-класи або лекції, що враховують їхні потреби.

Промоція доступності: Важливо активно інформувати громаду про доступні послуги. Використання соціальних мереж, веб-сайтів та інших каналів комунікації допоможе донести інформацію до тих, хто її потребує.

Оцінка ефективності: Регулярна оцінка впроваджених заходів дозволить бібліотекам зрозуміти, що працює, а що потребує вдосконалення. Це може включати збір відгуків від користувачів та аналіз статистики використання послуг.

Покращення доступу до бібліотечних послуг для осіб з особливими потребами — це непросте, але надзвичайно важливе завдання. Впровадження цих ініціатив не лише підвищить рівень обслуговування, а й допоможе сформувати більш інклюзивне суспільство, де кожен матиме змогу отримати знання та ресурси. Бібліотеки можуть стати справжніми осередками підтримки та розвитку для всіх членів громади, незалежно від їхніх можливостей.

Розробка нових сервісів та послуг для користувачів з обмеженими можливостями. Створення нових сервісів та послуг для користувачів з обмеженими можливостями є важливим елементом сучасного суспільства, яке прагне до інклюзії та рівного доступу для всіх. Це передбачає розробку технологій та платформ, які забезпечують доступ до інформації, комунікацій та послуг.

Принципи доступності. Цифрова безбар'єрність — це концепція, що гарантує рівний доступ до інформації та послуг для всіх, включаючи людей з інвалідністю. Це означає, що веб-сайти та онлайн-сервіси повинні бути спроектовані так, щоб їх могли використовувати всі категорії користувачів, незалежно від їх фізичних можливостей.

Розробка веб-сайтів. При створенні веб-сайтів для людей з обмеженими можливостями важливо дотримуватись принципів доступності. Це включає:

- *Доступ до інтерфейсу:* Забезпечення можливості користувачам з обмеженими можливостями взаємодіяти з веб-сайтом. Наприклад, використання альтернативного тексту для зображень, що дозволяє користувачам з порушеннями зору отримувати інформацію через екранні читачі.

- *Сприйняття:* Важливо, щоб інформація була представлена у зрозумілій формі, що дозволяє всім користувачам легко її сприймати.

Інноваційні сервіси. Серед нових сервісів, які можуть бути корисними для людей з обмеженими можливостями, можна виділити:

- *Онлайн-опитування:* Сервіси, такі як Typeform та Survey Monkey, можуть бути адаптовані для забезпечення доступності, що дозволяє отримувати зворотний зв'язок від користувачів з різними потребами.

- *Бібліотечні послуги:* Бібліотеки можуть впроваджувати спеціалізовані програми та ресурси, які допомагають людям з обмеженими можливостями отримувати доступ до інформації та навчальних матеріалів.

Технології для покращення доступності. Сучасні технології відкривають нові можливості для підвищення доступності сервісів. Ось кілька ключових напрямків:

- *Штучний інтелект (ШІ):* Використання ШІ для адаптації контенту під потреби користувачів. Наприклад, автоматичний переклад тексту в мову або створення субтитрів для відео може значно покращити доступність для людей з порушеннями слуху.

- *Допоміжні технології*: Пристрої, такі як екранні читачі, спеціалізовані клавіатури та миші, можуть значно полегшити взаємодію з комп'ютерами і мобільними пристроями для людей з обмеженими можливостями. Важливо, щоб нові сервіси були сумісні з такими технологіями.

- *Мобільні додатки*: Розробка мобільних додатків, що враховують потреби користувачів з обмеженими можливостями. Наприклад, додатки для навігації, які надають голосові інструкції або візуальні підказки для людей з порушеннями зору.

Співпраця з громадськими організаціями. Для ефективного створення послуг для осіб з обмеженими можливостями важливо налагоджувати співпрацю з громадськими організаціями. Вони можуть надати цінну інформацію про потреби користувачів та допомогти в тестуванні нових рішень. Співпраця може включати:

- *Консультації з фахівцями*: Залучення експертів, які мають досвід роботи з людьми з обмеженими можливостями.
- *Організація фокус-груп*: Включення кінцевих користувачів у процес тестування та отримання зворотного зв'язку на ранніх етапах розробки.

Приклади успішних ініціатив. Декілька прикладів успішних ініціатив, які продемонстрували ефективність у наданні послуг людям з обмеженими можливостями:

- *Google Accessibility*: Google розробив ряд інструментів, таких як Voice Access, що дозволяє користувачам контролювати свої пристрої за допомогою голосу, а також Live Transcribe, що перетворює мову в текст в реальному часі.
- *Microsoft Accessibility Features*: Microsoft активно впроваджує функції доступності у своїх продуктах, такі як Narrator для читання текстів та режим високої контрастності для полегшення читання [10].

Створення нових сервісів та послуг для користувачів із обмеженими можливостями є важливим завданням, яке вимагає зусиль з боку бізнесу, урядів та суспільства. Адаптація технологій, співпраця з громадськими організаціями та впровадження інноваційних підходів можуть суттєво покращити якість

життя людей з обмеженими можливостями та забезпечити їм рівний доступ до всіх аспектів суспільства. Формування інклюзивного середовища є ключовим фактором для розвитку справедливого та прогресивного суспільства.

Розширення сервісів для людей з обмеженими можливостями. У сучасному світі важливо забезпечити доступність послуг для всіх, включаючи людей з обмеженими можливостями. Це не лише етичний обов'язок, але й необхідність для створення інклюзивного суспільства.

Технологічні інновації. Технології допомоги: Розробка нових технологій, таких як програми для читання з екрану, голосові помічники та адаптивні пристрої, значно полегшує життя людям з обмеженими можливостями. Наприклад, програми, які перетворюють текст у мову, дозволяють людям з порушеннями зору отримувати доступ до інформації.

Мобільні додатки: Створення мобільних додатків, які враховують потреби людей з інвалідністю, може суттєво покращити їх повсякденне життя. Це можуть бути додатки для навігації, що враховують доступність маршрутів, або платформи для спілкування, що забезпечують зручний доступ до соціальних мереж.

Освітні програми: навчання та підвищення обізнаності: Важливо впроваджувати освітні програми, які підвищують обізнаність про потреби людей з обмеженими можливостями серед широкої аудиторії. Це може включати тренінги для працівників сфери обслуговування, щоб вони знали, як допомогти таким користувачам.

Інклюзивні навчальні заклади: Створення інклюзивних навчальних закладів, де діти з обмеженими можливостями можуть навчатися разом з іншими, є важливим кроком до інтеграції в суспільство.

Розробка нових сервісів і послуг для осіб з обмеженими можливостями є важливим аспектом формування інклюзивного суспільства. Застосування технологій, освітніх програм та підвищення рівня обізнаності сприятимуть забезпеченню рівного доступу до ресурсів і можливостей для всіх. Це не лише

поліпшить якість життя людей з обмеженими можливостями, але й сприятиме загальному розвитку суспільства.

3.2 Розвиток партнерства з іншими організаціями для реалізації реабілітаційних проектів

Розвиток співпраці з іншими організаціями є вирішальним фактором для успішної реалізації реабілітаційних проектів. У сучасних умовах, коли суспільства стикаються з численними викликами, такі ініціативи набувають особливої ваги для забезпечення ефективності та стійкості реабілітаційних програм.

Цінність партнерства: співпраця дозволяє об'єднати ресурси, знання та досвід різних організацій, що призводить до:

- *Підвищення якості послуг:* спільна робота з експертами з різних сфер забезпечує комплексний підхід до реабілітації.
- *Розширення доступу до ресурсів:* консолідація фінансових, людських та матеріальних ресурсів підвищує ефективність реалізації програм.
- *Залучення нових ідей:* спільна діяльність стимулює інновації та впровадження нових методів.

Основні етапи розвитку партнерства:

1. *Аналіз потреб:* Визначення потреб цільової аудиторії та можливостей партнерів.
2. *Вибір партнерів:* Вибір організацій, які можуть внести цінний вклад у реалізацію проекту.
3. *Встановлення цілей та завдань:* Спільне формулювання цілей, які будуть досягнуті в рамках партнерства.
4. *Розробка плану дій:* Створення детального плану, що включає ролі та обов'язки кожного партнера.
5. *Моніторинг і оцінка:* Регулярний аналіз результатів спільної діяльності для коригування стратегії.

Приклади успішних ініціатив: в Україні реалізовано безліч успішних реабілітаційних проєктів, що ґрунтуються на партнерстві. Наприклад:

- *Проекти з міжнародними організаціями:* співпраця з такими організаціями, як ВООЗ або ЮНІСЕФ, допомагає адаптувати світові стандарти до місцевих умов.
- *Місцеві ініціативи:* Спільні проєкти з громадськими організаціями, які працюють на місцях, сприяють реалізації програм, що відповідають реальним потребам населення.

Партнерства з іншими організаціями є важливим елементом у реалізації реабілітаційних проєктів. Залучення різних ресурсів та досвіду дозволяє не лише покращити якість послуг, але й забезпечити стійкість та ефективність програм. Спільна діяльність відкриває нові можливості для інновацій та адаптації до викликів сучасності.

Виклики в розвитку партнерства. Проте, під час розвитку партнерства можуть виникати певні труднощі, які варто враховувати:

1. *Різні цінності та культури:* Організації можуть мати різні місії, цінності та корпоративні культури, що може призвести до непорозумінь. Важливо знайти спільну мову та встановити чіткі правила співпраці.
2. *Конфлікти інтересів:* У процесі реалізації проєктів можуть виникати ситуації, коли інтереси партнерів не співпадають. Своєчасне виявлення та обговорення таких конфліктів допоможе знизити ризики.
3. *Недостатнє фінансування:* Часто реабілітаційні проєкти потребують значних фінансових вкладень. Об'єднання ресурсів може допомогти, але важливо також мати чіткий фінансовий план.
4. *Відсутність чіткої комунікації:* Неправильне або недостатнє спілкування між партнерами може призвести до непорозумінь і неефективності. Регулярні зустрічі та звіти допоможуть підтримувати прозорість.

Стратегії для успішного партнерства: щоб подолати труднощі та забезпечити плідну співпрацю, варто впроваджувати певні стратегії:

1. *Чітке визначення ролей*: ясно окреслені ролі та обов'язки кожного партнера знижують ймовірність конфліктів і непорозумінь.

2. *Регулярна комунікація*: відкритий діалог між партнерами сприяє зміцненню довіри та дозволяє оперативно вирішувати проблеми.

3. *Спільне навчання*: проведення тренінгів і семінарів для співробітників партнерських організацій сприяє обміну досвідом та знаннями.

4. *Гнучкість*: вміння адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі або потребах цільової аудиторії є ключовим аспектом успішного партнерства.

Перспективи розвитку. У майбутньому розвиток партнерства в реабілітаційних проєктах може стати ще більш актуальним. Зокрема, можна очікувати:

- *Зростання міжнародного співробітництва*: партнерство між організаціями з різних країн може призвести до обміну передовим досвідом і технологіями.

- *Інтеграція нових технологій*: використання сучасних технологій, таких як телемедицина або онлайн-платформи, може розширити можливості реабілітаційних програм.

- *Фокус на сталому розвитку*: партнерства, що враховують екологічні та соціальні аспекти, можуть сприяти довгостроковій ефективності реабілітаційних проєктів.

Майбутнє партнерства у реабілітаційних проєктах. З огляду на сучасні тенденції, можна стверджувати, що партнерство відіграватиме ще важливішу роль у реалізації реабілітаційних проєктів у майбутньому. Основні напрямки розвитку можуть включати:

- *Цифрові технології*: використання платформ для дистанційної співпраці та моніторингу прогресу.

- *Інтердисциплінарний підхід*: залучення фахівців з різних галузей для комплексного вирішення проблем.

- *Соціальна відповідальність*: партнерства з бізнесом, які акцентують на соціальній відповідальності, можуть забезпечити додаткові ресурси та підтримку.

Отже, розвиток партнерства з іншими організаціями — це не лише шлях до покращення реабілітаційних проектів, але й можливість створити стійку систему підтримки для тих, хто потребує допомоги. Зосередженість на спільних цілях, відкритість до нових ідей та готовність до співпраці можуть призвести до значних позитивних змін у житті багатьох людей. Залучення різних сторін до процесу реабілітації сприятиме формуванню більш інклюзивного та ефективного суспільства, де кожен має можливість на відновлення та розвиток. Врахування викликів і впровадження стратегій, що сприяють ефективній співпраці, можуть забезпечити досягнення поставлених цілей. Успішні приклади партнерських ініціатив демонструють, що спільна діяльність може суттєво підвищити якість та доступність реабілітаційних послуг. Для покращення життя людей, які потребують реабілітації, важливо продовжувати розвивати та укріплювати такі партнерства в майбутньому.

3.3 Залучення додаткових ресурсів для підтримки реабілітаційної діяльності

Залучення додаткових ресурсів для підтримки реабілітаційних заходів є надзвичайно важливим кроком у забезпеченні ефективності та стабільності реабілітаційних програм. У світі, де фінансові можливості обмежені, а потреба в реабілітаційних послугах зростає, пошук нових джерел фінансування стає пріоритетом для багатьох організацій.

Чому важливо залучати додаткові ресурси ? Залучення додаткових ресурсів відкриває нові горизонти:

- Розширення можливостей програм: завдяки новим ресурсам можна впроваджувати інноваційні методики, технології та послуги.

- Покращення якості послуг: додаткові фінансові та матеріальні ресурси підвищують стандарт надання реабілітаційних послуг.

- Стійкість: диверсифікація джерел фінансування зменшує ризики, пов'язані з залежністю від одного або кількох донорів.

Джерела додаткових ресурсів. Існує кілька основних шляхів, якими можна залучити додаткові ресурси для реабілітаційної діяльності:

1. *Державне фінансування:* отримання грантів і субсидій від державних установ, що підтримують соціальні програми.

2. *Міжнародні організації:* співпраця з такими організаціями, як ВООЗ, ЮНІСЕФ або міжнародні фонди, може забезпечити фінансування та експертну підтримку.

3. *Приватний сектор:* партнерство з бізнесом, який може надати фінансові ресурси або матеріальну підтримку в обмін на соціальну відповідальність і позитивний імідж.

4. *Громадські організації та фонди:* залучення коштів від благодійних фондів або неурядових організацій, які підтримують соціальні ініціативи.

5. *Краудфандинг:* використання платформ для збору коштів від широкої аудиторії, що дозволяє залучити ресурси безпосередньо від зацікавлених осіб.

Стратегії залучення ресурсів. Для успішного залучення додаткових ресурсів рекомендується:

1. *Розробка чіткої пропозиції:* Створення детального опису проектів та їх цілей, що може зацікавити потенційних інвесторів.

2. *Налагодження контактів:* Участь у конференціях, семінарах та інших заходах для встановлення зв'язків з потенційними партнерами та донорами.

3. *Публікація успішних кейсів:* Демонстрація досягнень організації через публікації, медіа та соціальні мережі для привернення уваги до проблеми.

4. *Співпраця з громадами:* Залучення місцевих громад до процесу, що може підвищити рівень підтримки та довіри до ініціатив.

Виклики у залученні ресурсів. Залучення додаткових ресурсів може супроводжуватися низкою труднощів:

- *Конкуренція за фінансування:* безліч організацій змагаються за обмежені фінансові ресурси, що ускладнює процес отримання необхідних коштів.

- *Економічна нестабільність:* економічні кризи можуть призвести до зменшення фінансування з боку держави та приватного сектору.

- *Вимоги до звітності:* багато донорів вимагають детального звіту про використання коштів, що може бути трудомістким і витратним процесом.

Залучення додаткових ресурсів для підтримки реабілітаційних ініціатив є ключовим аспектом, що може суттєво вплинути на ефективність і стабільність програм. Розуміння різноманітних джерел фінансування, стратегій залучення ресурсів та можливих викликів допоможе організаціям успішно втілювати свої проекти. Успішне залучення ресурсів не лише підвищує якість реабілітаційних послуг, але й сприяє соціальному розвитку та покращенню добробуту тих, хто потребує допомоги.

Інноваційні підходи до залучення ресурсів. У сучасному світі важливо впроваджувати інноваційні стратегії для залучення додаткових ресурсів. Це може включати:

1. *Соціальні підприємства:* створення соціальних підприємств, які генерують прибуток для фінансування реабілітаційних програм. Це не лише залучає кошти, але й забезпечує робочі місця для осіб, які проходять реабілітацію.

2. *Краудфандинг:* використання платформ для збору коштів від широкої аудиторії. Це дозволяє залучити фінансування від людей, які підтримують ідеї реабілітаційних програм.

3. *Цифрові технології:* використання онлайн-ресурсів для залучення донорів, таких як вебінари, онлайн-курси або інформаційні кампанії, що підвищують обізнаність про реабілітаційні послуги.

4. *Партнерство з університетами*: співпраця з навчальними закладами може забезпечити доступ до досліджень, студентів-волонтерів та нових ідей для вдосконалення реабілітаційних програм.

Внесок громади у залучення ресурсів. Громадські ініціативи можуть стати важливим двигуном у процесі залучення ресурсів. Активна участь місцевих жителів у підтримці реабілітаційних програм може проявлятися у таких формах:

- *Волонтерство*: мотивація волонтерів до участі в програмах допомагає знизити витрати на персонал і приносить нові ідеї.

- *Локальні кампанії*: організація заходів, таких як благодійні концерти чи ярмарки, для збору коштів на підтримку реабілітаційних ініціатив.

- *Партнерство з місцевими підприємствами*: співпраця з бізнесом, який може надати фінансову підтримку або матеріальні ресурси в обмін на рекламу чи соціальну відповідальність.

Оцінка ефективності залучення ресурсів. Для досягнення успіху в залученні додаткових ресурсів важливо проводити оцінку ефективності. Це може включати:

1. *Моніторинг результатів*: Відстеження впливу залучених ресурсів на якість реабілітаційних послуг і задоволеність клієнтів.

2. *Зворотний зв'язок*: Збір відгуків від учасників програм та партнерів для виявлення сильних і слабких сторін у процесі залучення ресурсів.

3. *Аналіз фінансових показників*: Оцінка фінансових результатів для визначення найбільш ефективних джерел фінансування.

Співпраця з громадами. Залучення місцевих громад до реабілітаційних ініціатив може значно підвищити ефективність програм. Громадські організації можуть:

- *Надати волонтерську підтримку*: місцеві жителі можуть стати волонтерами, що допомагає зменшити витрати на персонал.

- *Проводити інформаційні кампанії*: громадські організації можуть допомогти в поширенні інформації про реабілітаційні послуги, залучаючи більше людей до програм.

Вимірювання ефективності. Для залучення додаткових ресурсів важливо мати чіткі механізми вимірювання ефективності програм. Це може включати:

- *Моніторинг результатів*: регулярний аналіз результатів реабілітаційних програм допомагає виявити їхню ефективність і необхідність коригування.

- *Звітування перед донорами*: прозорість у використанні ресурсів і звітування про досягнення можуть підвищити довіру до організації та залучити нових донорів.

Залучення додаткових ресурсів для підтримки реабілітаційної діяльності є складним, але необхідним процесом. Використання інноваційних підходів, співпраця з громадами та ефективне вимірювання результатів можуть суттєво підвищити шанси на успіх. Успішне залучення ресурсів не лише покращує якість реабілітаційних послуг, але й сприяє соціальному розвитку, надаючи людям, які потребують допомоги, можливість відновлення та інтеграції в суспільство. У майбутньому важливо продовжувати шукати нові шляхи для залучення ресурсів, щоб забезпечити стійкість і ефективність реабілітаційних програм.

3.4 Перспективи розвитку реабілітаційної функції публічних бібліотек

Реабілітаційна роль публічних бібліотек стає важливою в сучасних умовах, особливо в Україні. Бібліотеки можуть допомагати громадам і відновлювати соціальні зв'язки.

Інформаційні та комунікаційні центри. Сучасні бібліотеки перетворюються на центри, де можна отримати інформацію, технології та ресурси для допомоги різним групам людей, таким як ветерани, люди з

інвалідністю та ті, хто пережив травми. Це включає не лише звичайні послуги, а й нові формати, як-от тренінги, семінари та програми підтримки.

Підтримка громади. Бібліотеки можуть стати важливими місцями для соціальної інтеграції та підтримки. Вони можуть організовувати заходи, де люди можуть ділитися досвідом і підтримувати один одного, наприклад, групи підтримки, освітні програми та культурні події.

Інноваційні підходи. Використання нових технологій і програм є важливим для розвитку реабілітаційної функції бібліотек. Наприклад, інтерактивні панелі та комп'ютери можуть допомогти в навчанні та розвитку нових навичок, що дозволяє бібліотекам краще відповідати потребам користувачів.

Державна підтримка. Для успішного розвитку реабілітаційної функції бібліотек потрібна підтримка держави. Це може бути фінансування, навчання працівників і покращення інфраструктури, щоб бібліотеки могли ефективно виконувати свої нові ролі.

У підсумку, публічні бібліотеки мають великий потенціал для розвитку реабілітаційної функції, що може суттєво покращити якість життя в громадах, особливо в складних соціальних і економічних умовах.

Подальші перспективи розвитку реабілітаційної функції публічних бібліотек: Розширення послуг: бібліотеки можуть додати нові послуги, такі як програми психологічної підтримки, тренінги та освітні курси для різних вікових груп. Це допоможе залучити більше користувачів і задовольнити потреби громади.

Співпраця з іншими установами: важливо співпрацювати з медичними, соціальними та освітніми закладами. Бібліотеки можуть стати місцем для спільних проєктів, таких як лекції та групи підтримки разом з фахівцями.

Технологічні інновації: використання сучасних технологій, таких як інтерактивні панелі та онлайн-ресурси, може покращити доступ до інформації та навчальних матеріалів. Це допоможе користувачам отримувати нові знання та навички, важливі для їхньої реабілітації.

Стратегічний розвиток: згідно з планом уряду до 2025 року, бібліотеки мають стати центрами розвитку. Це означає, що потрібно не тільки покращити їх матеріальну базу, але й адаптувати послуги під потреби людей у громадах, включаючи програми для реабілітації.

Доступність ресурсів: важливо, щоб бібліотеки мали доступ до інтернету та інформаційних ресурсів, особливо в селах. Це допоможе людям отримувати потрібну інформацію та підтримку, що є важливим для реабілітації.

Культурні ініціативи: бібліотеки можуть організовувати культурні заходи, які допомагають людям, що пережили травми, соціалізуватися і інтегруватися. Це можуть бути виставки, літературні вечори або творчі майстер-класи, які допоможуть відновити соціальні зв'язки та покращити психоемоційний стан.

Публічні бібліотеки можуть відігравати важливу роль у реабілітації, що може покращити життя в громадах. Важливо, щоб ці зміни підтримувалися державою та реалізовувалися через співпрацю з різними організаціями.

Подальшими кроками для реалізації реабілітаційної функції бібліотек мають бути наступні:

1. *Формування партнерств:* бібліотеки можуть співпрацювати з неурядовими організаціями, соціальними службами та медичними установами для створення комплексного підходу до реабілітації.

2. *Підвищення кваліфікації персоналу:* бібліотекарі повинні проходити навчання в психології, соціальній роботі та управлінні проектами, щоб краще розуміти потреби користувачів.

3. *Адаптація простору:* бібліотеки мають зробити свої приміщення доступними для всіх, включаючи людей з обмеженими можливостями, наприклад, встановивши пандуси та спеціальні меблі.

4. *Впровадження нових технологій:* використання онлайн-платформ і інтерактивних технологій може допомогти бібліотекам надавати реабілітаційні послуги, наприклад, через онлайн-курси.

5. *Залучення громади:* бібліотеки можуть залучати людей до розробки реабілітаційних програм через опитування та відкриті зустрічі, щоб дізнатися їхні потреби.

6. *Моніторинг та оцінка:* важливо впроваджувати системи для оцінки ефективності програм, щоб бібліотеки могли коригувати свої стратегії відповідно до потреб громади.

Виклики та можливості для бібліотек. Виклики: Публічні бібліотеки стикаються з багатьма труднощами. Це включає обмежене фінансування, недостатню кількість кваліфікованих працівників і потребу в оновленні приміщень. Багато бібліотек, особливо в селах, не мають сучасних технологій, що ускладнює їхню роботу.

Можливості: Проте, є також багато шансів для розвитку. Наприклад, урядова програма розвитку бібліотек до 2025 року передбачає зміни, які можуть покращити ситуацію. Це стосується не лише фінансування, але й підтримки нових проектів, які допоможуть бібліотекам краще відповідати потребам громади.

Роль бібліотек у соціальному розвитку. Соціальна інтеграція: бібліотеки можуть стати важливими місцями для соціальної інтеграції. Вони можуть організовувати заходи, які допомагають людям, які пережили травми, спілкуватися та підтримувати один одного. Це можуть бути групи підтримки, освітні програми та культурні події, які відновлюють соціальні зв'язки.

Культурні ініціативи: бібліотеки можуть також проводити культурні заходи, які сприяють спілкуванню та інтеграції людей, які пережили травми. Це можуть бути виставки, літературні вечори або творчі майстер-класи, які допоможуть відновити соціальні зв'язки та підтримати емоційний стан користувачів.

Реабілітаційна роль публічних бібліотек може позитивно вплинути на суспільство. Завдяки новим ідеям, партнерствам і залученню громади, бібліотеки можуть стати важливими місцями підтримки та розвитку, які допомагають людям інтегруватися в суспільство та покращити якість життя.

Для успішного виконання цих завдань потрібні зусилля держави, громади та самих бібліотек, але результати можуть бути вражаючими.

Таким чином, реабілітаційна роль публічних бібліотек не лише відповідає на сучасні виклики, але й відкриває нові можливості для розвитку суспільства.

ВИСНОВКИ

.Публічні бібліотеки України виконують надзвичайно важливу реабілітаційну функцію, сприяючи соціальній інтеграції та розвитку інформаційної культури серед населення. Вони є одними з найдемократичніших соціальних інститутів, що відкривають двері до знань і інформації для всіх верств суспільства.

Дослідження виявило, що бібліотеки активно формують суспільну свідомість щодо значущості інформаційної культури, що стало особливо актуальним у світлі сучасних викликів, з якими стикається українське суспільство.

Окрім того, публічні бібліотеки виконують функцію центрів соціальної підтримки, пропонуючи різноманітні послуги, які допомагають людям адаптуватися до змін у суспільстві, зокрема через освітні програми та культурні заходи. Це підкреслює їхню важливість не лише як інформаційних установ, але й як активних учасників у процесах соціальної реабілітації та розвитку громади.

Публічні бібліотеки в Україні також відіграють важливу роль у збереженні культурної ідентичності. Вони організовують заходи, які популяризують українську мову, літературу та традиції. Це особливо важливо в умовах глобалізації, коли культурні цінності можуть опинитися під загрозою. Бібліотеки стають платформами для обговорення актуальних соціальних тем, що сприяє формуванню критичного мислення у громадян.

Бібліотеки активно впроваджують інноваційні технології для покращення доступу до інформації. Це включає створення електронних каталогів, доступ до онлайн-ресурсів та проведення навчальних семінарів з цифрової грамотності. Такі ініціативи допомагають користувачам адаптуватися до швидко змінюваного інформаційного середовища.

Не менш важливою є соціальна функція бібліотек, яка полягає в наданні підтримки вразливим групам населення, таким як люди з обмеженими можливостями, пенсіонери та безробітні. Бібліотеки пропонують програми, які допомагають цим групам інтегруватися в суспільство, отримувати нові знання та навички, що підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

Таким чином, реабілітаційна функція публічних бібліотек в Україні є критично важливою для розвитку суспільства, адже вона не лише забезпечує доступ до інформації, але й сприяє соціальному, культурному та економічному розвитку громади. Бібліотеки стають центрами, де люди можуть знайти підтримку, навчання та можливості для самореалізації.

Для подальшого вдосконалення реабілітаційної діяльності публічних бібліотек в Україні важливо зосередитися на кількох ключових напрямках досліджень:

1. Вивчення впливу бібліотек на соціальну інтеграцію: Потрібно провести глибокі дослідження, які оцінюють, яким чином публічні бібліотеки сприяють соціальному включенню різних груп населення, зокрема молоді, осіб з обмеженими можливостями та ветеранів. Це дозволить виявити успішні практики та моделі, які можна буде адаптувати в інших регіонах.

2. Дослідження інноваційних технологій: Важливо вивчити, як сучасні технології, такі як цифрові платформи та онлайн-сервіси, можуть покращити доступ до бібліотечних ресурсів. Це включає аналіз впровадження електронних каталогів, онлайн-курсів та вебінарів, які можуть розширити аудиторію бібліотек.

3. Оцінка ефективності програм: Рекомендується провести аналіз існуючих програм і послуг, які надаються бібліотеками, з метою визначення їхньої ефективності у підтримці реабілітаційних процесів. Це може включати опитування користувачів, аналіз відгуків та вивчення результатів програм.

4. Дослідження партнерств: Важливо вивчити, як співпраця між бібліотеками, навчальними закладами, громадськими організаціями та

державними установами може посилити реабілітаційну функцію бібліотек. Це дозволить виявити нові можливості для спільних проектів та ініціатив.

5. Вивчення культурних програм: Рекомендується дослідити, як культурні заходи, організовані бібліотеками, можуть сприяти реабілітації та соціалізації користувачів. Це може включати літературні вечори, виставки, майстер-класи та інші заходи, які залучають громаду.

6. Аналіз фінансування та ресурсного забезпечення: Необхідно вивчити питання фінансування публічних бібліотек та їх ресурсного забезпечення, щоб зрозуміти, як це впливає на їхню здатність виконувати реабілітаційну функцію. Це може включати аналіз державних програм, грантів та інших джерел фінансування.

7. Дослідження впливу на громаду: Важливо вивчити, як публічні бібліотеки впливають на розвиток місцевих громад. Це може включати аналіз соціальних, економічних та культурних змін, які відбуваються внаслідок діяльності бібліотек. Вивчення цих аспектів допоможе виявити, як бібліотеки можуть стати ще більш ефективними у своїй реабілітаційній функції.

8. Вивчення моделей фінансування: Рекомендується дослідити різні моделі фінансування публічних бібліотек, включаючи державне, приватне та громадське фінансування. Це дозволить зрозуміти, які підходи є найбільш ефективними для забезпечення стабільності та розвитку бібліотек, а також їхньої здатності виконувати реабілітаційні функції.

9. Дослідження впливу пандемії: У зв'язку з тим, що пандемія COVID-19 суттєво змінила роботу бібліотек, важливо вивчити, як вони змогли пристосуватися до нових реалій. Це може включати аналіз змін у наданні послуг, перехід на онлайн-формати та нові стратегії залучення читачів.

10. Створення стратегій для залучення молоді: Оскільки молодь є ключовою аудиторією, варто дослідити, які програми та ініціативи можуть зацікавити молодих людей у бібліотеках. Це може включати інтерактивні заходи, творчі конкурси та проекти, що відповідають захопленням молоді.

11. Вивчення міжнародного досвіду: Рекомендується ознайомитися з практиками інших країн у сфері реабілітаційної функції бібліотек. Це дозволить запозичити успішні моделі та адаптувати їх до українських умов, що може сприяти підвищенню ефективності бібліотек.

Ці рекомендації можуть стати основою для подальших досліджень, які допоможуть не лише підвищити ефективність публічних бібліотек в Україні, але й сприяти їхньому розвитку як важливих соціальних інститутів, що виконують реабілітаційну роль у суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксьонова Н. Бібліотерапія як напрям діяльності бібліотек в умовах російсько-української війни // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : зб. наук. пр. Київ, 2022. Вип. 64. С. 107-119. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004361>
2. Алексеєнко К. У пошуку інклюзії бібліотеки // Збруч. 2023. 6 черв. <https://zbruc.eu/node/115575>
3. Борисенко Л. В. Бібліотерапія як нова форма бібліотечних послуг Бібліотека. Книга. Наука : матеріали наук. семінару (Київ, 24–25 квіт. 2018 р.) / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка. Київ, 2018. Вип.. 1. С. 58–60. <https://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Biblioteka-kniga-nauka.pdf#page=58>
4. Введенська О. Ю. Інклюзія в бібліотечному просторі (з досвіду роботи ВОУНБ ім. В. Отамановського) // Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього : матеріали IV Наук.- практ. конф. (до Всеукраїнського дня бібліотек) 27 верес. 2023 р., м. Вінниця / Упр. культури та креат. індустрій Департаменту гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін., ВОУНБ ім. В. Отамановського, Вінниц. обл. від-ня ВГО УБА. Вінниця, 2023. С. 39–42. <https://library.vn.ua/elbooks/downloads/biblioteka-v-umovax-suchasnosti-i-konstruyuvannya-majbutnogo-4.pdf>
5. Вдовіна О. О. Діяльність бібліотек в умовах російської агресії проти України // Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі : зб. матеріалів П'ятої міжнар. наук. конф., м. Київ, 23–24 червня 2022 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури та інформ. політики України, Ін-т модернізації змісту освіти, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. С. 53–55. <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/28.06.22-Zbirnyk-materialiv-2022-1.pdf#page=53>

6. Вігуржинська В. С. Бібліотека і ВПО: разом працюємо для ЗСУ (з досвіду роботи бібліотек Тульчинщини) // Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього : матеріали IV Наук.- практ. конф. (до Всеукраїнського дня бібліотек) 27 верес. 2023 р., м. Вінниця / Упр. культури та креат. індустрій Департаменту гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін., ВОУНБ ім. В. Отамановського, Вінниц. обл. від-ня ВГО УБА. Вінниця, 2023. С. 71–73. <https://library.vn.ua/elbooks/downloads/biblioteka-v-umovax-suchasnosti-i-konstruyuvannya-majbutnogo-4.pdf>
7. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені Валентина Отамановського Центр обслуговування людей з інвалідністю «INVA-INFORM» // Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені Валентина Отамановського (2019). <https://library.vn.ua/pro-biblioteku/structure/inva-inform>
8. Вовк Н. С. Використання бібліотечних сторінок у соціальних мережах з метою морально-інформаційної підтримки читачів у березні-квітні 2022 року // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. Харків, 2022. Вип. 61. С. 94–105. <http://v-khsac.in.ua/article/view/261399>
9. Гордієнко А. І. Війна, що змі(ц)нила дитячі бібліотеки // Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського) : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса). Одеса, 2023. С. 70-75. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16736>
10. Горчинська В. Ментальне здоров'я: бібліотека як простір психосоціальної підтримки та відновлення // Публічна бібліотека територіальної громади : блог Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого. 2024. 25 лип. <https://oth.nlu.org.ua/?p=9737>
11. Грачова Н. М. (ред.-уклад.) Робота бібліотек в умовах воєнного стану : методичні поради / Департамент культури і туризму Харків. обл. військ. адмін., Харків. обл. універс. наук. б-ка. Харків : ХОУНБ, 2022. 15 с. <https://library.kharkov.ua/libdruk/LibKh-00000000346.pdf>

12. Громадський простір Як українські бібліотеки допомагають переселенцям // Громадський простір. 2023. 24 січ. <https://www.prostir.ua/?news=yak-ukrajinski-biblioteky-dopomahayut-pereselentsyam>
13. Гулик І. В. Підтримка ментального здоров'я молоді: бібліотечні практики. <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6799/%D0%93%D1%83%D0%BB%D0%B8%D0%BA%20%D0%86.%20%D0%92.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B0%20%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
14. Драган Н. Літературна терапія: у бібліотеках Рясного для військових на реабілітації збирають художні книги // РяснеNews. <https://www.riasne.news/literaturna-terapiya-u-bibliotekah-ryasnogo-dlya-vijskovyh-na-reabilitacziyi-zbyrayut-hudozhni-knygy/>
15. Дячук К. У бібліотеках створять простори для психологічної підтримки // Інститут масової інформації : сайт. 2024. 14 берез. <https://imi.org.ua/news/u-bibliotekah-stvoryat-prostory-dlya-psyhologichnoyi-pidtrymky-i59953>
16. Желай О. Внутрішньо переміщені особи: місія та візія бібліотеки // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : зб. наук. пр. Київ, 2024. Вип. 71. С. 413-430. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0005034>
17. Забіянов Є. В., Антонюк Д. В. Психологічна підтримка в бібліотеці під час війни // Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського): тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / М-во освіти і науки України, Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, Бібліотека. Одеса, 2023. С. 37–41. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16726/1/Zabianov.pdf>
18. Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека: робота бібліотек на допомогу користувачам з обмеженими фізичними можливостями. Вип. 1 //

Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека : сайт.

<https://zounb.zp.ua/resource/zaporizkyykray/zaporizhzhya-bibliotechne/fahova-osvita/robota-bibliotek-na-dopomogukoristuvacham-z-obmezhenimi-fizichnimi-mozhlyvostyami-vipusk-1>

19. Захарченко Д. Публічні бібліотеки України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів діяльності (на прикладі Полтавської області) // Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері : зб. матеріалів VIII Всеукр. наук. студентської конф., (Вінниця, 14 квіт. 2023 р.) / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса, Кременчуц. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського, Нац. ун-т «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка». Вінниця, 2023. С. 74-76.
<https://jitas.donnu.edu.ua/article/view/15261>

20. Зотова О. О. Бібліотечно-інформаційні послуги для підтримки ВПО (з досвіду роботи відділу новітніх технологій, економічних і юридичних наук ВОУНБ ім. В. Отамановського) // Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього : матеріали IV наук.- практ. конф. (до Всеукраїнського дня бібліотек) 27 верес. 2023 р., м. Вінниця / Упр. культури та креат. індустрій Департаменту гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін., ВОУНБ ім. В. Отамановського, Вінниц. обл. від-ня ВГО УБА. Вінниця, 2023. С. 76–77. <https://luki.kyiv.ua/wp-content/uploads/2024/11/biblioteka-v-umovax-suchasnosti-i-konstruyuvannya-majbutnogo-4.pdf#page=76>

21. Карітас України «Бібліотека без кордонів»: інклюзивний простір Карітасу Суми відкриває нові можливості для дітей // Карітас України : сайт. 2024. 21 серп. <https://caritas.ua/news-en/biblioteka-bez-kordoniv-inklyuzyvnyj-prostir-karitasu-sumy-vidkryvaye-novi-mozhlyvosti-dlya-ditej/>

22. Кізян О. (підгот.) Бібліотеки у реаліях війни (бібліографічний дайджест за інтернет-ресурсами) // Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського : сайт. <https://library.vn.ua/news-and-events/novini/lyutij-2023-news/biblioteki-u-realiyah-vijni>

23. Кісарець С. О. Діяльність бібліотек України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів // Молодий дослідник : зб. наук. пр.

здобувачів і молодих учених ф-ту української філології, культури і мистецтва / Київ. ун-т імені Бориса Грінченка. Київ, 2025. № 5. С. 57-62.

<https://www.mold.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/67/62>

24. Козінченко Л. В. (укладач) Бібліотеки на захисті ментального здоров'я громади : метод. рек. для бібліотечних фахівців / Комун. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для дітей» (Україна). Б.м, 2024. 25с.

<https://bibliokids-mrpl.com.ua/images/2024/06/keisemental.pdf>

25. Коноплицька О. Бібліотеки як простір психосоціальної підтримки (на прикладі діяльності бібліотек м. Тернополя) // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми та перспективи : матеріали ІХ Міжнародної наук.-практ. конф., м. Полтава, 21 листопада 2024 р. / М-во освіти і науки України, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» [та ін.]. Полтава, 2024. С. 168–174.

<https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/17521/1/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%202024.pdf#p>

26. Коржик Н. А. Бібліотерапевтичний інструментарій сучасної публічної бібліотеки // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. Харків, 2019. Вип. 54. С. 41–52. <http://v-khsac.in.ua/article/view/165731/0>

27. Костюченко О. В. (уклад.) Діяльність бібліотек Житомирщини в умовах воєнного стану: адаптація до нових реалій, потреби та можливості / з досвіду роботи бібліотечних установ області під час війни (за матеріалами Zoom-конференції «Бібліотеки Житомирщини: реалії воєнного сьогодення»). - ЖОУНБ ім. О. Ольжича, наук.- метод. відділ; ред. вип. Г. Й. Врублевська. – Житомир, 2024. – 23 с.

https://lib.zt.ua/sites/default/files/publication/%D0%94%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D0%A2%D0%B5%D0%BA%20%D0%96%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%80%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B8%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%B2%D0%BE%D1%94%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%83_%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%

[BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B9%2C%20%D0%BF%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%B8%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%96.pdf](#)

28. Крисько Н. М. Волонтерство як вияв морально-громадянських цінностей та суспільної активності (на прикладі роботи ВОУНБ ім. В. Отамановського) // Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього : матеріали IV Наук.- практич. конф. (до Всеукраїнського дня бібліотек) 27 верес. 2023 р., м. Вінниця / Упр. культури та креат. індустрій Департаменту гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін., ВОУНБ ім. В. Отамановського, Вінниц. обл. від-ня ВГО УБА. Вінниця, 2023. С. 69–71. <https://library.vn.ua/elbooks/downloads/biblioteka-v-umovax-suchasnosti-i-konstruyuvannya-majbutnogo-4.pdf>

29. Лапшина М. Змінюючи життя: інклюзивна практика бібліотеки для людей з порушеннями зору та реабілітація військових у Рівному // Lib4You : блог. 2024. 14 трав. <https://blog.lib4you.org.ua/zminyuyuchy-zhyttya-inklyuzyvna-praktyka-biblioteku-dlya-lyudej-z-porushennyamy-zoru-ta-reabilitacziya-vijskovykh-u-rivnomu/>

30. Лучкова В. Інклюзивні ініціативи у бібліотеках // Сучасні соціокультурні процеси: компетентісно-аксіологічний аспект : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (10–11 листопада 2021 р.). Полтава, 2021. С. 111–116. http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2021.pdf#page=110

31. Миськевич Т. Інформаційна соціалізація користувачів з особливими потребами в сучасній бібліотеці (вітчизняний досвід) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / НАН України, Нац. бка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2018. Вип. 49. С. 155–166. <http://nbuviap.gov.ua/images/naukprazi/49.pdf>

32. Неколюк-Сасса Д. Упровадження інклюзії в діяльність бібліотек з метою підвищення їхньої ефективності як мультифункціональних закладів культури. У пошуку нових сенсів полікультурного світу // Повоєнний діалог культур : матеріали Міжнародної наукової конференції (Київ, 16–17 травня 2024 р.) /

[https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Konferencii/Zbirnyk_tez_Diachuk_vypravl.pdf]

(https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Konferencii/Zbirnyk_tez_Diachuk_vypravl.pdf)

33. Охріменко М. Послуги публічних бібліотек Кіровоградської області ветеранам війни та їхнім родинам : (Соціологічне дослідження).

<https://library.kr.ua/wp-content/uploads/2024/06/pospbkovv.pdf>

34. Полтавська міська рада та виконавчий комітет У Центральній бібліотеці презентували тифлокомплекс. Полтава // Полтавська міська рада та виконавчий комітет : офіційний сайт. 2023. 22 груд. <https://www.rada-poltava.gov.ua/news/21726/>

35. Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека І. П. Котляревського Робота бібліотек з користувачами із обмеженими фізичними можливостями // Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека І. П. Котляревського : сайт. https://library.pl.ua/nashi_vidannja/inshi_vidannja/roboata_bibliotek_z_koristuvachami/

36. Публічна бібліотека територіальної громади Бібліотеки – місце відновлення сили // Публічна бібліотека територіальної громади : блог Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого. <https://oth.nlu.org.ua/?p=7220>

37. Публічна бібліотека територіальної громади Бібліотеки для ветеранів: платформи реабілітації та вшанування пам'яті — українські та міжнародні практики (Ч. 2) // Публічна бібліотека територіальної громади : блог Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого. <https://oth.nlu.org.ua/?p=10435>

38. Роменська, Т. Соціокультурна реабілітація дітей з інвалідністю в умовах війни // Acta Paedagogica Volyniensis. 2022. № 6. С. 96–101. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/18127/1/ROMENSKA.pdf>

39. Розколупа Наталія (підгот.) Методичні рекомендації з питань створення безбар'єрного простору в публічній бібліотеці / М-во культури та інформ. політики України, Нац. б-ка України імені Ярослава Мудрого. Київ, 2024. 54 с. <https://profy.nlu.org.ua/file/2024/metod20.03.24.pdf>

40. Серебреннікова Т. І. Соціально-реабілітаційна робота з жінками на прикладі волонтерського проєкту «Сорочка для захисника» // Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листоп. 2022 р. / М-во освіти і науки України, Ніжин. держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя, Каф. соціальної педагогіки і соціальної роботи [та ін.]. Ніжин, 2022. С. 78–81. https://www.researchgate.net/profile/Olena-Karpenko-2/publication/366155890_Pidgotovka_majbutnih_socialnih_pracivnikiv_do_molodiznoi_roboti_practicnij_aspekt/links/639369d3e42faa7e75acf999/Pidgotovka-majbutnih-socialnih-pracivnikiv-do-molodiznoi-roboti-practicnij-aspekt.pdf#page=79
41. Слободян Л. М. Бібліотека – осередок підтримки ВПО в громаді // Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього : матеріали IV Наук.-практ. конф. (до Всеукраїнського дня бібліотек) 27 верес. 2023 р., м. Вінниця / Упр. культури та креат. індустрій Департаменту гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін., ВОУНБ ім. В. Отамановського, Вінниц. обл. від-ня ВГО УБА. Вінниця, 2023. С. 82–84. <https://library.vn.ua/elbooks/downloads/biblioteka-v-umovax-suchasnosti-i-konstruyuvannya-majbutnogo-4.pdf>
42. Суспільне Запоріжжя У Запоріжжі відкрили інклюзивну бібліотеку // Суспільне Запоріжжя. 2022. 2 верес. <https://suspilne.media/zaporizhzhia/277679-uzaporizzi-vidkrili-inkluzivnu-biblioteku>
43. Тюска В. Культурно-дозвіллева діяльність Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки: виклики сьогодення // Південноукраїнські наукові студії : Програма та матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених із міжнародною участю [«Південноукраїнські наукові студії»], (Одеса, 14-15 грудня, 2022 р.). Одеса, 2023. С. 161-165. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16524>
44. Тюркеджи Н. С., Мар'їна О. Ю. Інклюзивна бібліотека як агент змін у суспільстві // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. Харків, 2023. Вип. 64. С. 84-94. <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/19866>

45. Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеся Гончара
Інклюзивні проєкти // Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім.
Олеся Гончара : сайт. <https://lib.kherson.ua/inklyuziya.htm>
46. Централізована бібліотечна система Солом'янського району міста Києва
Заходи бібліотек ЦБС Солом'янського району м. Києва щодо фізкультурно-
спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих
(померлих) ветеранів війни у місті Києві в I півріччі 2021 року // Солом'янка
бібліотечна : блог Централізованої бібліотечної системи Солом'янського
району міста Києва. 2021. 14 лип. http://olga-solom.blogspot.com/2021/07/2021_14.html
47. Централізована бібліотечна система Солом'янського району міста Києва
Інформація про стан виконання рекомендацій щодо суспільної підтримки
ветеранів – учасників бойових дій в Бібліотеках Солом'янки // Солом'янка
бібліотечна : блог Централізованої бібліотечної системи Солом'янського
району міста Києва. 2023. 23 листоп. [http://olga-solom.blogspot.com/2023/11/blog-
post_23.html](http://olga-solom.blogspot.com/2023/11/blog-post_23.html)
48. Шурубенко О. (укладач) Діяльність бібліотек в умовах війни
: методичний poradnik бібліотекаря / Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка.
Чернігів, 2022. Вип. 9. 64 с.
https://libkor.com.ua/storage/php/metod_mat_files/%D0%94%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D0%A2%D0%95%D0%9A_%D0%B2_%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8.pdf
49. Щур Н. Д. Бібліотечна інклюзія: крок за кроком.
<http://bereznelib.rv.ua/files/link1.pdf>

Харківська обласна бібліотека для дітей
Робота з дітьми з інвалідністю: Бібліотека приділяє увагу створенню безбар'єрного простору та має ресурси, присвячені цій темі (<https://bibliomiste4ko.kharkiv.ua/vasha-osobliva-ditina>)

Львівська обласна бібліотека для дітей реалізує програму "Діти України" у співпраці з міжнародною благодійною організацією Worldwide Orphans. Ця програма спрямована на психологічну підтримку та інтеграцію дітей, які постраждали від війни, включаючи дітей-переселенців (<https://lodb.org.ua/novyny/u-lvovi-zapustyly-programu-dlya-roboty-z-ditkami-yaki-postrazhdaly-vid-vijny>)

ПРАВДА ТУТ
NEWS

LIVE

НОВИНИ ЛЬВІВЩИНИ

У Львові запустили програму для роботи з дітьми, які постраждали від війни (відео)

середа, 08 червня 2022 р., 23:00

У Львові запустили програму від міжнародної благодійної організації Worldwide Orphans для роботи з дітьми, які зазнали травм з початку російського вторгнення

Харківська обласна бібліотека для дітей

Бібліотека співпрацює з ветеранськими організаціями. Зокрема, спільно зі Спілкою ветеранів АТО (СВАТО) та «Ассоциацией Ветеранов АТО» був оголошений конкурс "На захисті України" для дітей з багатодітних родин ветеранів АТО

(http://bibl.kharkiv.ua/muzej-blokpost-pam-yati-kharkiv?template=biblio_modern&start=40)

Львівська обласна бібліотека для дітей

Бібліотека запрошує до зустрічей та має проекти, спрямовані на допомогу дітям з інвалідністю (<https://lodb.org.ua/novyny/zaproshuemo-za-zustrich>).

Зустріч
Юлією Філіпович
 організація "Veterans Go"
та
Іваном Маслюком,
Олександром Луциком
 засновниками волонтерського руху
 "On 3 wheels"

20
лютого
11:30

"Veterans Go" – об'єднання ветеранів АТО, ради збору коштів на подорож ветеранів з інвалідністю в гори або до моря спільно з "On 3 wheels"

Львівська обласна бібліотека для дітей
 вул. В. Винниченка, 1

Що Ви знаєте про організацію "Veterans Go" та проект здійснення мрій "On 3 wheels"? А може хочете долучитися до здійснення хоча б однієї мрії? Тоді Вам -

Харківська обласна бібліотека для дітей
 Інклюзивний хаб, в рамках якого проводяться заняття арттерапією для підлітків з ментальною інвалідністю, спрямовані на творчий розвиток та соціалізацію (<http://bibl.kharkiv.ua/bibliovisti/3744-artterapiya-u-bibliotetsi-zajchenyata-yaechka-i-more-barv-dlya-osoblivikh-pidlitkiv>).

Харківська обласна бібліотека для дітей та юнацтва
 Мозаїка новин | Фахівцям | Наша власність

Бібліовісті

Арттерапія у бібліотеці: зайченята, яечка і море барв для особливих підлітків

Подробности

Інклюзивний хаб продовжує готуватися до Великодня. 9 квітня в Бібліотеці на Алчевських відбулося арттерапевтичне заняття з розфарбовування керамічних зайченят та яєчок. Участь у заході взяли підлітки з ментальною інвалідністю – кожен з них додав у розмальовку частинку свого внутрішнього світу, емоцій і настрою.

Особливість таких занять у тому, що немає «правильно» чи «неправильно» – є лише особисте

Бібліо-Містечко Регіональний сайт дитячих бібліотек
 У звітах філії бібліотеки зазначається важливість надання психологічної підтримки та залучення дітей тимчасових переселенців до бібліотечних заходів (<https://bibliomiste4ko.kharkiv.ua/category/novini/kegichivska-biblioteka-filiya-dlya-ditej-kzk-kegichivskoi-publichnoi-biblioteki-u-2022-rotsi>).

Бібліо-Містечко

Поиск

Новини
 Конкурси
 Портфоліо бібліотек регіону
 Офіційні матеріали
 Вітальня фахівця
 Особливий дитині-особливу турботу
 Скарги чка сайтів

ЕЛЕКТРОННИЙ КАТАЛОГ

БІБЛІОТЕЧНА СЛОБОДА

БІБЛІОТЕКА

ВІСЬМАЛЬНА ДОВІДКА

МАЙСТЕРНЯ ФАНТАЗІЇ

Залиш свій коментар

ЛІДЕРИ ЧИТАННЯ

Кегичівська бібліотека-філія для дітей КЗК «Кегичівської публічної бібліотеки» у 2022 році

Під час війни надзвичайно важливим стало єднання українців для боротьби з ворогом. Кожна добра справа наближає День Перемоги.

У цей тяжкий та відповідальний для нашої країни час Кегичівська бібліотека-філія для дітей з першого дня війни, 24 лютого, робить все можливе для нормального забезпечення бібліотечними послугами жителів смт Кегичівка та внутрішньо переміщених осіб. А також у тісній співпраці з Кегичівським Центром культури і дозвілля бере активну участь у волонтерській діяльності.

Працівники бібліотеки, окрім своєї основної роботи та прибирання території, долучаються до плетіння маскувальних сірок, приготування в'їзних (мед + грецький горіх), випічки, смаколиків воїнам ЗСУ.

Крім того, бібліотека продовжує працювати за графіком. Велася внутрішня бібліотечна робота: упорядкування алфавітного та систематичного каталогів, переведення бібліотечного фонду із ББК на